

LUNDS
UNIVERSITET

Språket i svensk ishockeys beslutstexter

– en studie om mottagaranpassning

Svenska, Språk- och litteraturcentrum
Handledare: Katarina Lundin
Datum: 2016-05-30

Andreas Malmström & Christian Elm
Språkkonsultprogrammet
SVEK63 Examensarbete

Sammanfattning

I detta examensarbete undersöker vi beslutstexter skrivna av Svenska ishockeyförbundets disciplinnämnd. Texterna granskas utifrån innehåll, språkliga struktur och ordval och undersökningens fokus ligger på hur texterna mottagaranpassas utifrån dessa aspekter.

Undersökningen genomförs med hjälp av brukstextanalys och en enkätundersökning om läsarnas attityder till texterna. Utifrån enkätundersökningens resultat samt teoretiska ramar för mottagaranpassning och klarspråk har sedan en omarbetad version av en av beslutstexterna tagits fram. Den omarbetade versionen användes därefter i två gruppintervjuer där den diskuterades och jämfördes med originalversionen av samma text.

Resultaten av undersökningen visar att disciplinnämndens texter fungerar relativt väl med hänvisning till mottagaranpassning, men att det fortfarande finns utrymme för förbättring av texterna i detta hänseende.

Slutsatsen är att texterna bör göras mer mottagaranpassade i strävan efter mångfald, nyrekrytering samt ett ökat intresse för svensk ishockey.

Nyckelord

Mottagaranpassning, beslutstexter, textanalys, attitydundersökning, tydlighet, begriplighet, klarspråk, ishockey

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	5
1.1 Syfte och frågeställning	6
1.2 Examensarbetets disposition	6
2 Bakgrund	7
2.1 Disciplinnämnden.....	7
2.2 Processen för ett beslutsärende.....	7
2.3 Besluten.....	8
2.4 Mottagarna.....	8
2.5 Skribenterna	8
3 Teoretiska utgångspunkter	10
3.1 Textanalys.....	10
3.2 Mottagaranpassning och klarspråkskonceptet.....	10
3.3 Tidigare forskning	12
4 Material och metod.....	14
4.1 Material	14
4.2 Metod	15
4.2.1 Textanalys	15
4.2.2 Enkät	17
4.2.3 Omarbetad beslutstext	19
4.2.4 Intervjuer	20
5 Resultat	22
5.1 Resultat av textanalys.....	22
5.1.1 Passiveringar	22
5.1.2 Genomsnittlig meningslängd.....	23
5.1.3 Diskurstypiska termer och uttryck	23
5.1.4 Textbindning	24
5.1.5 Disposition	26
5.1.6 Språkhandlingar.....	27
5.1.7 Tilltal och omtal	27
5.1.8 Inbäddning	28
5.2 Resultattolkning av textanalys.....	29
5.2.1 Analyselement som kan ha negativ inverkan på mottagaranpassningen	29
5.2.2 Analyselement som kan ha positiv inverkan på mottagaranpassningen	31
5.3 Resultat av enkätundersökning.....	32
5.4 Tolkning av enkätsvar.....	34

5.5 Resultat av gruppintervjuer	34
5.5.1 Intervju 1	34
5.5.2 Intervju 2	35
5.6 Resultattolkning av gruppintervjuer	36
6 Diskussion och slutsatser.....	37
6.1 Svar på frågeställningen	37
6.2 Slutdiskussion av resultat.....	37
6.2.1 Disciplinnämndens beslutstexter är delvis mottagaranpassade	37
6.2.2 Mottagarna anser att det finns utrymme för förbättring.....	39
6.2.3 Den omarbetade textversionen föredras av mottagarna.....	40
6.3 Rekommendationer till disciplinnämnden	41
6.4 Framtida forskning.....	42
6.5 Slutreflektion	42
7 Referenser	43
Bilaga 1: text A.....	45
Bilaga 2: text B	47
Bilaga 3: text C	49
Bilaga 4: enkät.....	51
Bilaga 5: omarbetad beslutstext.....	54

1 Inledning

Ishockey är en sport som har varit en del av svensk idrott sedan de tidiga decennierna av 1900-talet. Sporten har hunnit formas och på många sätt växa fram till att vara en del av vår kollektiva kulturella identitet. Både unga och vuxna engagerar sig i sporten. Enligt Svenska ishockeyförbundet (SIF) finns det ungefär 84 000 spelare och domare i svensk ishockey idag (*Svenska ishockeyförbundet 2016*).

I detta examensarbete undersöker vi beslutstexter från SIF:s disciplinnämnd.

Undersökningen handlar om att analysera texterna och belysa textuella drag som kan ha inverkan på hur mottagaranpassade dessa texter är. För att avgöra grad av mottagaranpassning genomförs en textanalys av texterna och en enkätundersökning där läsare av en utvald beslutstext får ge synpunkter på textens innehåll och form. Därtill genomförs intervjuer med fyra läsare. I intervjuerna får läsarna möjligheten att jämföra en omarbetad beslutstext med en beslutstext i originalversion.

Utgångspunkten för denna studie är att språket ska vara tillgängligt och förståeligt för så många som möjligt. I Språklagen 11 § står det att ”språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt” (2009:600). Det kan te sig oklart huruvida Svenska ishockeyförbundet ingår i vad som avses med ”offentlig verksamhet”. Trots detta faktum bör det likväl vara rimligt att eftersträva ett språk som är så mottagarvänligt som möjligt när allmänheten är en av texternas mottagare. Disciplinnämndens beslutsärenden är offentliga handlingar och tillgängliga för allmänheten att ta del av. Därför är det intressant att undersöka språket, läsbarheten och mottagaranpassningen i dessa texter.

Vidare tycks en språklig granskning av beslutstext inom just idrott mer eller mindre framstå som outforskad mark. Av detta skäl intresserar vi oss för att undersöka huruvida beslutstexter inom idrottssfären är mottagaranpassade sett ur ett språkvetenskapligt perspektiv. Ett sådant förfarande kommer alltså till genom att i huvudsak granska beslutstexter från Svenska ishockeyförbundets disciplinnämnd.

En annan aspekt som gör studien särskilt relevant och aktuell är det faktum att Svenska Ishockeyförbundet under senare tid gjort och gör allt fler satsningar på mångfald inom sporten. En sådan satsning bör i allra högsta grad innefatta språk och kommunikation som potentiella områden för förbättring eller förändring om man avser nå ut till en så stor målgrupp som möjligt.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med examensarbetet är att undersöka huruvida beslutstexter inom ishockeyfören förefaller vara mottagaranpassade utifrån innehåll, språklig struktur och ordval. För att genomföra en sådan undersökning har vi tagit del av och analyserat tre beslutstexter från disciplinnämnden utifrån olika textanalytiska redskap. Därutöver har vi genomfört en enkätundersökning innehållande frågor som berör en specifik beslutstext. Vi har även genomfört två intervjuer med potentiella läsare av texterna där deltagarna har fått läsa en beslutstext i originalversion och samma beslutstext anpassad efter resultat från de två övriga undersökningsmetoderna.

Vårt syfte mynnar ut i en frågeställning bestående av följande frågor:

- Hur förhåller sig disciplinnämndens beslutstexter till mottagaranpassning?
- Vilka attityder till disciplinnämndens beslutstexter har mottagarna i förhållande till tydlighet och begriplighet?
- Vad anser mottagarna om en omarbetad beslutstext i förhållande till dess originalversion och vad ligger till grund för mottagarnas åsikter?

1.2 Examensarbetets disposition

I kapitel 2 av detta examensarbete ger vi bakgrundsinformation om verksamheten vi har granskat. Därefter beskriver vi våra teoretiska utgångspunkter och den tidigare forskningen som har bedrivits inom ämnet i kapitel 3. Kapitel 4 består sedan av en redogörelse för det material vi har samlat in och de metoder vi har använt oss av för att granska vårt material. Därpå presenterar vi resultat från respektive undersökningsmetod i kapitel 5. I detta kapitel återfinns också tolkningar av resultaten indelade efter respektive methods underrubrik. Avslutningsvis diskuterar vi våra resultat, rekommendationer till den berörda verksamheten samt vad som kan vänta närmast för framtida forskning. Denna diskussion återfinns i kapitel 6.

2 Bakgrund

Svenska ishockeyförbundet är ett organ som ansvarar för och administrerar svensk ishockey på flera plan – allt från vilka regler som tas i bruk till serieupplägg och olika typer av utbildning inom idrotten. Förbundet är även en del av Riksidrottsförbundet och Internationella ishockeyförbundet. SIF i sig utgörs av distriktsförbund, nämnder, kommittéer och diverse utskott som alla ansvarar för specifika områden.

2.1 Disciplinnämnden

En av nämnderna inom SIF är disciplinnämnden som hanterar beslutsärenden rörande spelaravstängningar¹. De beslutstexter som disciplinnämnden skriver publiceras bland annat i form av pressmeddelanden som finns att tillgå för allmän beskådning på de berörda ishockeyseriernas respektive webbsida. Dessa pressmeddelanden gäller enbart för situationer som skett i landets två högsta serier: Swedish Hockey League (SHL) och Hockeyallsvenskan (HA).

2.2 Processen för ett beslutsärende

Själva ärendeprocessen inleds i regel med att en spelaranmälan görs av en domare. Anmälan hamnar tillsammans med en videosekvens av situationen (i de fall där en videosekvens finns) hos sekreteraren. Ordföranden i disciplinnämnden gör sedan en bedömning huruvida den anklagade spelaren² ska vara avstängd under utredning eller ej. Därefter skickas anmälan tillsammans med en begäran om ett yttrande till den anklagade. Hen lämnar då sin version av händelsen till disciplinnämnden. Utifrån det samlade materialet fattar nämnden sedan ett beslut. Beslutsärendet skickas först till den anklagades förening som i sin tur informerar sin spelare om vad disciplinnämnden kommit fram till. Därpå skickas nämndens beslut ut som ett pressmeddelande cirka en timme efter att den anklagades klubb har kontaktats.

¹ Informationen i detta stycke och under nästkommande rubriker i bakgrundsdelens har tillhandahållits oss via kontakt med en informant som är anställd vid disciplinnämnden.

² Vi kommer härnäst att benämna den person som blivit anmäld "den anklagade".

2.3 Besluten

Under säsongen 2015/2016 har disciplinnämnden i skrivande stund behandlat 226 ärenden. Besluten skickas till den ishockeyklubb som berörs av ärendet. De når sedan ut till läsarna i form av pressmeddelanden som publiceras på respektive ishockeyseries webbsida.

Själva beslutstexterna skrivs av disciplinnämndens ordförande eller vice ordförande, där den ena skriver och den andra korrekturläser. Sedan anpassar nämndens sekreterare texten efter den mall som behöver följas. Sammantaget genomförs produktionen av beslutstexterna alltså av tre personer. Enligt vår kontaktperson tar beslutstexterna totalt ungefär 40 minuter att producera, där halva tiden ägnas åt att förbereda beslutet och resten åt att skriva själva texten.

2.4 Mottagarna

Beslutstexternas primära mottagare är de som berörs av ärendet i fråga, det vill säga den anmälde, den anmäldes förening, det distriktsförbund den anmälde tillhör samt anmälaren av incidenten. Det är just för denna mottagargrupp man formulerar och följaktligen anpassar beslutstexterna.

Det finns även en sekundär mottagare – den intresserade allmänheten. Denna mottagargrupp är dock inte med i beräkningen när disciplinnämnden skriver texterna – vår kontaktperson nämner inte allmänheten som en tilltänkt målgrupp.

2.5 Skribenterna

Båda skribenterna har juridisk utbildning, vilket är en nödvändig förutsättning enligt Riksidrottsförbundets stadgar. Det är också från denna juridiska bakgrund som skribenterna tillgodogjort sig sina skrivkunskaper. Utöver Riksidrottsförbundets krav på skribenter med juridisk bakgrund, finns det också riktlinjer på vad beslutstexterna måste innehålla. Dessa återfinns i *Idrottens bestraffnings- och antidopingregler* och handlar om innehåll snarare än form. Några språkliga riktlinjer finns alltså inte.

Skribenterna får inte någon regelbunden feedback på sina texter. De har dock empiriskt kunnat slutleda att beslutstexterna bör innehålla utförliga skäl för spelaravstängning, eftersom journalister annars tenderar att kontakta nämnden med frågor som rör just detta område.

Skribenterna upplever själva inga särskilda hinder för sitt skrivande. Däremot upplever de att ”utmaningen är att skriva kortfattat och begripligt på ett sätt som gör att adressaterna

förstår beslutet”³. Det finns alltså en medvetenhet hos skribenterna om balansgången mellan att inkludera allt nödvändigt innehåll och att formulera texten på ett så begripligt sätt som möjligt.

³ Detta citat är hämtat från vår mailkontakt med en anställd vid disciplinnämnden.

3 Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel redogör vi för de teoretiska utgångspunkter som legat till grund för vår undersökning.

3.1 Textanalys

Den huvudsakliga grunden för vår materialanalys är en brukstextanalys enligt den modell som återfinns i boken *Vägar genom texten: Handbok i brukstextanalys* av Hellspong & Ledin (1997). Vi kommer dock inte att redogöra för hela modellen i detalj i detta examensarbete, utan snarare kortfattat beskriva den och belysa varför den är intressant för vår studie.

Hellspong och Ledin (1997:32, 33) framhäver att det finns en bakomliggande intention med en text och att vi genom texten kan förmedla våra budskap. Författarna nämner även att en text är stabil och till skillnad från talet beständig (Hellspong & Ledin 1997:34, 35). Därtill är en text fri från sin upphovsmakare såtillvida att en mottagare av en skriven text till skillnad mot i en talsituation inte kan få reda på mer information än vad som erbjuds i texten. Avsändaren är därför tvungen att anta mottagarens perspektiv och ha detta perspektiv i åtanke under produktionen av texten (jfr Hellspong & Ledin 1997:34, 35).

Hellspong & Ledin (1997:41) förklarar även att texter är mycket komplexa – de har flera olika sidor och nivåer som syns både på och under ytan och i samspel med varandra. Texter har dessutom en inre ordning, ett mönster. Därför behövs denna modell för att ”spegla mångfalden och sambanden” i och mellan texter, men också för att se hur dessa texter är konstruerade.

För att kunna reda ut texternas komplexitet med hjälp av en analys pekar Hellspong & Ledin (1997:44) ut tre huvudsakliga strukturer som alla texter består av. Dessa strukturer består av en texts form (textuell struktur), dess innehåll (ideationell struktur) samt ett skapande av en relation mellan skribent och läsare (interpersonell struktur). De tre huvudsakliga strukturerna är en nödvändig förutsättning för författarnas modell.

3.2 Mottagaranpassning och klarspråkskonceptet

I boken *Juristens skrivhandbok* skriver Helena Englund Hjalmarsson & Anki Mattson (2015) om språket i juridiska texter. De menar att en text måste vara funktionell för att läsarna ska kunna tillgodogöra sig dess innehåll (Englund Hjalmarsson & Mattson 2015:20). I strävan att

uppnå en funktionell text måste därför författaren anamma läsarens perspektiv och anpassa texten efter denne.

Vidare påtalar Englund Hjalmarsson & Mattson (2015:20) att det kan finnas texter som riktar sig till fler än en mottagare, och att dessa mottagare kan ha vitt skilda behov. Likväl ska det i de flesta fall vara möjligt att författa en text som även flera mottagargrupper ska kunna förstå. Vid ett sådant förfarande rekommenderar Englund Hjalmarsson & Mattson (2015:21) att skribenten funderar över textens mottagare (primära såväl som sekundära), vad mottagarna söker för information, vilka förkunskaper de har och om de är jurister eller lekmän.

Om konceptet *klarspråk* skriver Institutet för språk och folkminnen (u.å.) följande: ”Klarspråk är myndighetstexter skrivna på ett vårdat, enkelt och begripligt språk. Det handlar ytterst om demokrati: att alla ska ha tillgång till och rätt att förstå vad som står i texter som skrivs av myndigheterna.”⁴

Utifrån beskrivningar av mottagaranpassning och om klarspråk ovan går det att tolka mottagaranpassning som ett överordnat begrepp till klarspråk: klarspråk kan ses som en modell för att uppnå mottagaranpassning. Däremot innebär inte text skriven med klarspråk att texten automatiskt är mottagaranpassad. Andreas Nord (2011:105) skriver om att det kan finnas en motsättning mellan klarspråkliga ideal och mottagaranpassning. Han menar att en klarspråksanpassad text kan ses som ”för enkel” och att textens syfte därför påverkas negativt, vilket i förlängningen också påverkar mottagaranpassningen. Nord avslutar sitt resonemang med följande påstående: ”Å andra sidan är det viktigt att de grundläggande klarspråksprinciperna ändå tillämpas där de bedöms vara relevanta”. Detta påstående fungerar som utgångspunkt i vårt examensarbete.

Englund & Sundin (2006:137, 138) omnämner ett antal klarspråkliga riktlinjer för hur man kan göra webbplatser mer tillgängliga för användarna. Vi anser att dessa råd är tillämpbara även ur ett generellt mottagaranpassningsperspektiv eftersom de åtminstone kan fungera som ett samlat ramverk av konkreta råd om hur en text bör vara uppbyggd. Råden är återgivna i sin helhet nedan.

Författarna påtalar⁵ att texten ska innehålla ett synligt budskap – mottagaren ska snabbt kunna ta reda på vad texten vill förmedla. Vidare fasthåller författarna att texten inte bör vara alltför informationstät eftersom en informationstät text blir svårare att läsa. Englund & Sundin anser också att huvudtankar i stycken eller avsnitt bör formuleras i kärnmeningar. Dessa

⁴ Vi är medvetna om att disciplinnämnden inte är en myndighet, men vi anser att principen ”tydligt, enkelt och begripligt” alltid bör kunna tillämpas i offentliga texter.

⁵ Källan för detta stycke är samma som för det förra, d.v.s. Englund & Sundin (2006:137, 138).

kärnmeningar bör i sådana fall inleda stycket eller avsnittet. Därtill förklarar författarna att en text ska innehålla informativa rubriker, eftersom det underlättar informationssökandet för läsaren. Författarna föreslår också att man kan använda sig av sambandsord för att uppnå en röd tråd i texten – en text bör alltid ha en röd tråd. Meningslängden på en text bör variera mellan 10 och 25 ord, anser författarna. De skriver också att en personlig ton i texten är att föredra då det etablerar en relation mellan skribent och läsare. Författarna förklarar också att verben i texten ska vara aktiva eftersom det då framgår vem som agerar i texten. Slutligen anmodar Englund & Sundin skribenten att använda sig av begripliga ord, d.v.s. sådana som är så enkla, konkreta och vanliga som möjligt.

3.3 Tidigare forskning

Inför denna studie genomförde vi sökningar i diverse litteratur- och forskningsdatabaser (exempelvis LUBsearch). I dessa sökningar fann vi exempel på tvärvetenskaplig forskning inom språk och idrott. Däremot tycks denna forskning inte rikta sig mot domänerna skriftspråk och mottagaranpassning. Därtill granskar majoriteten av den bedrivna forskningen det engelska språket och inte det svenska.

Utöver våra sökningar har vi även rådfrågat idrottsforskare vid Malmö Högskola samt diverse språkforskare vid Göteborgs och Lunds universitet. Dessa forskare misstänkte att det saknas forskning som avhandlar vårt undersökningsområde.

Utifrån våra sökningar och våra samtal med ämneskunniga forskare kan vi således anta att tidigare forskning inom vårt specifika ämnesområde är obefintlig.

Däremot finns exempel på liknande forskning, även om sådan forskning inte tycks ha bedrivits tvärvetenskapligt inom områdena beslutstext, mottagaranpassning och ishockey. Den forskning som har bedrivits och som ligger nära vårt ämnesområde fokuserar på beslutstext och mottagaranpassning.

Ett exempel på sådan forskning kom till genom att regeringen tillsatte en grupp i syfte att undersöka förtroendet för svenska domstolar. Som ett led i denna studie undersökte Förtroendeutredningen hur utformningen av domar och beslut kan bidra till allmänhetens förtroende för domstolarna (SOU 2008:13, 14). När de analyserade utformningen av dessa juridiska handlingar undersökte de ”allt från struktur och disposition till uttryckssätt och ordval” (SOU 2008:169). Förtroendeutredningen kom fram till att dessa element var bristande och att denna bristfällighet i förlängningen påverkade texternas läsbarhet. En bakomliggande

orsak till en nedsatt läsbarhet hos texterna ter sig vara domarnas avsaknad av ett mottagarperspektiv i själva skrivprocessen, enligt Förtroendeutredningen.

Ytterligare forskning visar på liknande fenomen avseende myndighetstext. Nyström Höög har gjort en jämförelse av språket mellan tre beslutstexter från 2001 och tre texter från 2011. Resultaten av undersökningen visar att klarspråksråd tillämpas i varierande grad av olika myndigheter och att texternas språkliga och strukturella element kan påverka läsarnas förståelse av texterna (jfr Nyström Höög 2012:75, 101, 102). Därför har verktyg såsom klarspråkstestet framställts. Detta test har tagits fram för att myndighetsskribenter ska kunna anpassa sin text efter en bredare målgrupp (Rahm & Ohlsson 2009:28).

4 Material och metod

I detta kapitel redogör vi för vårt insamlade material och de metoder vi har använt oss av för att kunna genomföra vår studie.

4.1 Material

Det insamlade materialet består av tre slumpmässigt utvalda texter⁶ från säsongen 2015/2016. Anledningen till att vi valde att granska tre texter var att vi ville säkerställa att de var samstämmiga och representativa för disciplinnämndens beslutstexter. En av texterna skulle dessutom ligga till grund för vår enkätundersökning och för vårt arbete med en anpassad textversion som användes i våra intervjuer.

Beslutstexterna är alla ungefär en A4-sida långa. Ordantalet mellan dessa tre texter varierar något: text A innehåller 443 ord, text B 297 ord och text C 338 ord. De består i samtliga fall av ett beslut, en anmälan, ett yttrande från den anklagade och en bedömning från disciplinnämnden. Därutöver finns en textdel innan den löpande texten som innehåller namn på den anklagade, föreningsnamn, adress till föreningen, matchdatum, deltagande lag, namn på anmälare och matchdomare samt avstängningsperiod.

Den löpande texten inleds av rubriken *Beslut*. Under denna del återfinns en beslutsmening, ur vilken det framgår om den anklagade frias från eller fälls för sin handling. Efter beslutsmeningen följer eventuella villkor för beslutet. Dessa villkor består av bötesavgift, längd för avstängning samt för vilka sammanhang avstängningen är gällande.

Övriga delar av texten står att finna under rubriken *Skäl*. Detta avsnitt inleds med en metatext som informerar om vilket material disciplinnämnden har utgått från i själva ärendet. Därpå presenteras anmälan, vilken utgörs av en kort beskrivande text av incidenten som ligger till grund för ärendet. Här framgår det vad den anklagade anses ha gjort sig skyldig till och vilka konsekvenser dennes handling har fått för den påverkade motspelaren. Efter denna anmälan återges den anklagades version av händelsen. Den anklagade kan här välja att värja sig mot anklagelserna eller att erkänna att det han har gjort har brutit mot reglerna. Slutligen följer ett stycke där disciplinnämnden gör en samlad bedömning utifrån deras insamlade material (eventuell videogranskning, vad som uppgivits i anmälan samt den anklagades utlåtande). I slutet av denna sista textdel upprepas även disciplinnämndens beslut i ärendet.

⁶ Hädanefter benämns texterna som Text A, text B och text C.

Vidare har vi också erhållit deltagarsvar från den enkätundersökning vi har genomfört. Dessa enkätsvar redovisas i resultatdelen av detta examensarbete. Enkäten var webbaserad och bestod av åtta frågor om deltagarnas attityd till och upplevelse av en av disciplinnämndens texter.

Utöver dessa två former av insamlat material har vi som tidigare nämnts använt oss av en omarbetad textversion med fokus på mottagaranpassning. Denna version utarbetades bland annat utifrån de resultat som textanalysen och enkätundersökningen uppvisade och användes alltså vid intervjuerna som hölls. Under intervjuerna gjordes också inspelningar med en fältinspelningsmikrofon, och därtill genomfördes förenklade transkriptioner av intervjuernas innehåll. Dessa enklare transkriptioner gjordes för vår egen referens.

4.2 Metod

Inför detta examensarbete har insamlingen av material skett i tre steg. I det första steget har vi med hjälp av brukstextanalys enligt Hellspong & Ledins (1997) brukstextanalysmodell granskat tre texter (se bilagor 1–3) som är representativa för verksamheten vi undersöker. I det andra steget har vi designat en enkät (se bilaga 4) som innehåller en av de tre utvalda texterna följt av frågor om läsarens attityd om texten. I det tredje steget har vi utifrån våra resultat av textanalys och enkätundersökning bearbetat en av de utvalda texterna till att vara mer mottagarvänlig och sedan presenterat denna version och originalversionen i en gruppintervju med fyra hockeyintresserade privatpersoner (se den bearbetade texten i bilaga 5). Under intervjun fick deltagarna läsa båda versionerna av texten och sedan föra en diskussion sinsemellan (där vi satt med endast som diskussionsledare) om texternas respektive för- och nackdelar. Nedan följer en mer detaljerad redogörelse av respektive metod.

4.2.1 Textanalys

Utgångspunkten i denna analys är Hellspong & Ledins (1997) modell för brukstextanalys. Ur denna modell har vi valt ut delar som är relevanta för vårt syfte. De områden vi har valt att titta närmare på i beslutstexterna⁷ är *passiveringar*, *meningslängd*, *diskurstypiska termer och uttryck*, *textbindning*, *disposition*, *språkhandlingar*, *tilltal och omtal* samt *inbäddning*⁸.

⁷ Observera att vi inte har analyserat den textdel innehållande exempelvis den anklagades namn eftersom denna del inte innehåller några fullständiga satser.

⁸ Hädanefter kommer dessa textuella områden att refereras till som "analyselement".

Dessa analyselement har i viss mån inverkan på hur mottagarna förstår och tolkar en text och dess innebörd. Passiveringar döljer i regel en agent, vilket gör att läsaren själv (utifrån exempelvis kontexten) måste ta reda på vem som står bakom en handling. Meningslängden har också en inverkan på mottagaranpassning i så måtto att alltför långa meningar kan göra texten svårläst och tung medan alltför korta meningar troligtvis kan medföra att flytet i läsningen störs. Diskurstypiska termer och uttryck innebär att det för läsaren krävs en viss förkunskap inom specifika områden⁹. En texts bindning påverkar i sin tur hur en text hänger ihop: den skapar koherens och vägleder läsaren genom texten. En liknande funktion har dispositionen för en text. Texten kan exempelvis vara strukturerad på ett sätt som gör att läsaren får en överblick av textinnehållets ordningsföljd, samtidigt som den alltså också kan signalera för läsaren vad ett visst stycke kommer behandla (genom till exempel kärnmeningar). Språkhandlingar samt tilltal och omtal har troligtvis också en effekt på graden av mottagaranpassning. Dessa två analyselement kan röja en viss relation mellan textens sändare och mottagare. En sådan relation kan präglas av närhet eller distans – två motpoler som kan påverka hur en sändare väljer att uttrycka sig i sin kommunikation med textens mottagare. Inbäddning innebär att andra röster än sändarens lyfts in i texten. Med tanke på att beslutstexterna innehåller ett yttrande från den anklagade spelaren går det att analysera vilka typer av inbäddning som finns och hur dessa presenteras.

Ett problem som uppstod vid användandet av Hellspong & Ledins modell är att modellen inte tycks avhandla hur man ska tolka förekomsten av siffror i texten, eller vilken effekt de kan ha på texten som helhet. Vi har i slutändan valt att inkludera siffror i vår textanalys. Detta val gjordes eftersom siffror har en bärande funktion i texten (t.ex. behöver personerna som berörs av ärendet veta hur länge en spelare blir avstängd) – texten hade inte fungerat utan dem. Dessutom påverkar siffrorna inte nödvändigtvis den kvantitativa data som undersöks (d.v.s. exempelvis antalet passiveringar). Det finns alltså inte något uppenbart skäl att inte räkna med siffrorna som förekommer i texterna. I själva analysen granskas dock inte siffrorna som ett eget analysobjekt utan snarare som en beståndsdel i texten. Analysen inkluderar inte någon språklig granskning av siffrorna, men noterar deras existens.

Samma problem gäller även för förkortningar, i synnerhet ”fr.o.m.” och ”t.o.m.” – dessa tycks inte diskuteras av Hellspong & Ledin som egna beståndsdelar som bör analyseras. Däremot påverkar inte heller dessa inslag de kvantitativa uträkningarna märkbart (det blir förstås fler ord i texten eftersom ordbehandlingsprogram räknar en hel förkortning som ett

⁹ För denna studie handlar sådan kunskap om språket inom ishockey samt ett juridiskt språk.

eget ord), varför de också kvarstår utan redigering i analysen av vårt textmaterial. Dessutom består förkortningar som dessa av formord, vilka har föga betydelse för texten som helhet. Det vore förstås riskabelt att förmoda att förkortningar som dessa är allmänt vedertagna, men däremot mer rimligt att konstatera att de kan utläsas tack vare kontexten de förekommer i.

4.2.2 Enkät

För att kunna besvara vår andra fråga i frågeställningen behövde vi undersöka den hockeyintresserade allmänhetens attityd till disciplinnämndens texter. Vi ansåg att en webbaserad enkät var den mest lämpliga undersökningsmetoden för just detta ändamål.

Innan vi skickade ut enkäten krävdes diverse olika förberedelser. Den första förberedelsen var att välja ut den text som deltagarna skulle granska. Vi valde att låta enkätdeltagarna läsa och svara på frågor om text A (se bilaga 1). Urvalet i sig var slumpmässigt men utgick från de tre texter vi tidigare samlat in från disciplinnämnden. Efter att vi hade genomfört en brukstextanalys av dessa texter ansåg vi att alla följde ett liknande mönster och vilken som helst av dem därmed kunde vara representativ för en enkätundersökning.

Efter att vi hade valt ut en text till enkäten försökte vi formulera tydliga och relevanta frågor som kunde röja deltagarnas uppfattning om den utvalda textens läsbarhet, tydlighet och begriplighet. Dessa frågor kan utläsas i bilaga 4, vilken är en kopia av enkäten i sin helhet. Enkäten bestod av totalt åtta frågor, varav sju frågor handlade om själva texten och en fråga var tänkt som kontrollfråga som delade in respondenterna enligt en viss variabel. I kontrollfrågan frågade vi om deltagaren kände till begreppet 'klarspråk' i skriftspråkssammanhang. I de övriga frågorna förhörde vi oss om deltagarnas attityd till texten. Frågorna handlade om hur lätt- eller svårläst texten var, huruvida det fanns en röd tråd, om informationen i texten var överskådlig eller ej, huruvida texten var tydlig eller otydlig, om det fanns överflödigt information samt om det saknades viktig information. Om just tydlighet innehöll enkäten dessutom ytterligare en fråga där deltagaren fick bestämma om texten var så tydlig den kunde bli eller om den kunde bli tydligare. Till sex av de sju frågorna fick deltagaren möjlighet att utveckla sitt svar med hjälp av ett kommentarsfält.

Enligt Eriksson och Wiedersheim-Paul (2014:100) bör man undvika ja- och nej-frågor, särskilt när det handlar om åsikter och attityder, eftersom människor ofta håller med om ett påstående som låter sannolikt. Vi försökte därför undvika sådana frågor, men dessa kunde inte undvikas helt och hållet. Anledningen till att sådana frågor förekom var att vi inte hade förkunskaper om enkätdeltagarnas kunskaper om språk och språklig terminologi – frågorna

behövde helt enkelt formuleras på så vis att språkliga förkunskaper inte var en nödvändig förutsättning för att kunna genomföra enkäten.

Eriksson & Wiedersheim-Paul (2014:101) påpekar vikten av att testa ett enkätformulär innan man skickar ut det till sin deltagargrupp. I linje med denna uppmaning bad vi två personer som i övrigt inte var delaktiga i vår undersökning att genomföra enkäten och återkoppla med feedback. Försökspersonernas huvudsakliga synpunkt var att vissa av frågorna kunde verka ledande för enkätdeltagarna. Ett sådant problem försökte vi motverka genom att presentera svarsalternativen i olika ordningar, så att deltagarna inte konstant styrdes mot att ange negativa eller positiva svar.

För att sedan kunna nå ut till vår önskade deltagargrupp behövde vi göra ett urval. Vi förhöll oss i detta urval med stöd av ett huvudsakligt kriterium – att deltagarna måste vara intresserade av och följa svensk ishockey. Vi räknade med att personer som följer svensk ishockey känner till disciplinnämnden och deras roll i sporten sedan tidigare. Därför kontaktade vi flera ledande journalister inom ishockey och bad dem dela enkäten på webbplatsen Twitter och eventuellt sina respektive hemsidor. Urvalet var således vad Boyd & Ericsson kallar för ett *typiskt urval* (Boyd & Ericsson 2015:40) – ett urval där man når ut till personer som är typiska för gruppen man vill undersöka.

Enkäten låg öppen för deltagarna mellan 30 april och 6 maj. Under den tiden inkom totalt 35 svar, vilka alla inkom mellan 4 och 6 maj. Vi hade i utgångsläget hoppats på fler deltagare eftersom 35 personer inte nödvändigtvis är representativt för alla som läser disciplinnämndens texter, men svaren var så pass varierade och intressanta att vi ändå kunde ha nytta av dem. Svaren var dock inte tillräckligt många för att vi skulle kunna spåra svarstrender bland deltagarna utifrån deras förkunskaper om klarspråk – man bör nämligen ha ungefär 30 personer i varje svarsgrupp när man spårar svarstrender (Norrby & Nilsson 2015:39). Slutligen stängde vi sedan enkäten för att kunna bearbeta dess resultat. Resultatet kommer vi att redovisa i kapitel 5.

Det finns förstås nackdelar med att använda en enkät som undersökningsmetod. En av dessa nackdelar är att man inte alltid kan veta vad som ligger bakom de angivna svaren (Norrby & Nilsson 2015:52). Vi anser att vi lyckades motverka det problemet genom att erbjuda möjligheten till tilläggskommentarer på majoriteten av frågorna. Ett annat potentiellt problem med en enkätundersökning är att det inte finns några garantier för att deltagarna är ärliga eller objektiva. Ett sådant problem går antagligen inte att undvika helt, men vi försökte formulera frågorna så objektivt som möjligt för att inte färga deltagarnas svar. Även anonymitet kan vara problematiskt – det går inte att verifiera att deltagarna faktiskt uppfyller

de kriterier man har satt upp. Vi försökte gardera oss mot detta problem genom att bara dela enkäten via etablerade ishockeyjournalister.

4.2.3 Omarbetad beslutstext

I avsnitt 3.2 nämnde vi att Englund Hjalmarsson & Mattson rekommenderar en skribent att fundera över textmottagarnas behov. Genom att samla in information via en enkät om disciplinnämndens texter fick vi reda på vad mottagarna ansåg om en utvald text och vilka svårigheter de stötte på i denna text. Utifrån enkätsvaren och den genomförda textanalysen kunde vi sedan utarbeta en resultatpassad version av samma beslutstext som vi hade använt oss av i enkätundersökningen. Denna omarbetade text användes senare i intervjuer där informanterna fick jämföra den anpassade texten med originaltexten.

De ändringar vi gjorde när vi skrev om originalversionen till en anpassad version grundade sig alltså mestadels på resultaten vi fått in i utifrån tidigare undersökningsmetoder. Därtill använde vi oss av Englund och Sundins (2006:137, 138) skrivråd som återfinns under avsnitt 3.2.

Som vi tidigare nämnt belyser Englund och Sundin det faktum att informativa underrubriker hjälper läsaren att få en mer överskådlig bild av informationen i texten. Vi valde därför att lägga till informativa underrubriker i den omarbetade versionen för att göra texten mer lättöverskådlig. Englund och Sundin nämner också att textens ord ska vara av ett enklare slag och att en mängd sambandsord med fördel kan användas för att texten ska bli koherent. De nämner dessutom att en text ska innehålla en personlig ton för att etablera en relation mellan skribent och läsare samt att meningarna varken ska vara för långa eller för korta. I den nya versionen omarbetade vi dessa aspekter i de fall de var bristfälliga eller frånvarande i originaltexten. Däremot vill vi belysa (avseende en personlig ton) att vi inte valde att infoga ett du-tilltal i den omarbetade texten eftersom texten har flera mottagare (såväl primära som sekundära) även om den fokuserar på en viss person som står anklagad för incidenten som ägt rum. Ett infogande av du-tilltal skulle alltså enligt oss kunna påverka tydligheten i texten negativt.

Utöver ovan nämnda aspekter ändrade vi också textens styckeindelning utifrån principen ”ny tanke, nytt stycke” (jfr Lundin & Wedin 2009:31). Lundin & Wedin (2009:38) rekommenderar vidare att en beslutsmening ska formuleras i en fullständig sats. Med stöd av deras rekommendationer valde vi att göra om syntaktiskt ofullständiga meningar under delen *Beslut* till fullständiga sådana i den omarbetade versionen.

4.2.4 Intervjuer

Det sista skedet i vår tredelade materialinsamling var att genomföra intervjuer, i vilka vi lät deltagarna ta del av den omarbetade beslutstexten och samma text i originalversion. Tanken var initialt att vi skulle intervjua människor som på något vis var engagerade i ishockey (tränare, spelare o.s.v.) men efter diverse resultatlösa försök att få kontakt med sådana människor behövde vi begränsa våra urvalskriterier. Vi beslutade därför att det i slutändan skulle räcka med att våra intervjudeltagare var intresserade av idrott. Genom vårt gemensamma kontaktnätverk fick vi tag på fyra personer som kunde tänka sig att delta i våra intervjuer.

Finnur Friðriksson (2015:57) förklarar att en-mot-en-intervjuer av många ofta kan upplevas som onaturliga. Därför ansåg vi att det var mer lämpligt att intervjua deltagarna i par. Intervjuerna delades av detta skäl upp i två separata intervjutillfällen så att två personer deltog i respektive intervju. Dessa två intervjuer spelade vi in med hjälp av en fältinspelningsmikrofon. Sedan sammanställde vi vad som hade sagts i respektive intervju. Vi gjorde inte en fullständig transkription av dessa intervjuer. I stället återgav vi endast vad som sades av vem och när, samt anpassade språket enligt rådande språkliga normer. Innan intervjuerna påbörjades informerade vi intervjudeltagarna om att deras deltagande var frivilligt och när som helst kunde avbrytas samt att det inspelade materialet skulle raderas efter att examensarbetet har blivit publicerat. Vi fingerade dessutom deltagarnas namn – deltagarna i intervju 1 kallas för Lisa och Agnes medan deltagarna i intervju 2 kallas Johan och Anders. Alla dessa villkor vidtogs i linje med god forskningssed. I övrigt förekom inga etiska dilemman som kunde begränsa vårt användande av intervjumaterialet.

Inspelningen av intervjuerna påbörjades först när deltagarna hade läst färdigt båda texterna och antecknat eventuella tankar kring dessa. Under själva intervjuerna fick deltagarna sedan diskutera originalversionen och den omarbetade versionen av text A utifrån ett antal jämförande frågor. De informerades inte på förhand vilken version som var originaltexten och vilken som var den omarbetade versionen. I stället skrev vi ut originaltexten med en grönfärgad ram och den omarbetade texten med en blå ram, för att informanterna skulle kunna hänvisa till respektive texter som ”den gröna texten” och ”den blå texten”. Vi lät även den ena deltagaren läsa originalversionen och sedan den omarbetade versionen och vice versa i båda intervjuer. Läsordningen och färgsättningen av texterna gjordes för att säkerställa att vi inte styrde deltagarnas uppfattning om vilken version av texten de föredrog.

Frågorna i intervjuerna utgick från de vi använt oss av i vår enkät, men här försökte vi begränsa oss till ett mindre antal frågor som var mer öppna för diskussion. Vi inledde intervjuerna med att fråga om och i så fall hur texterna skilde sig åt på något sätt. Sedan ställde vi mer konkreta frågor. Dessa frågor handlade om hur lätta eller svåra texterna var att läsa och förstå, hur tydlig eller otydlig respektive text var samt vilka övriga för- och nackdelar respektive text hade. Vi sammanfattade sedan intervjuerna med att fråga deltagarna om de föredrog någon av texterna framför den andra. Båda intervjuer tog ungefär 15 minuter vardera exklusive tiden för läsning av texterna. Resultaten av dessa intervjuer redovisas under avsnitt 5.5.

Även intervjuer kan vara problematiska som undersökningsmetod. Den vanligaste kritiken mot intervjuer är att inspelningssituationen aldrig kommer att uppfattas som helt och hållet informell av deltagarna (Friðriksson 2015:70). Den onaturliga situationen kan göra det svårt för dem att slappna av och svara ärligt och utförligt på frågorna. Vi försökte skapa en mer behaglig intervjumiljö genom att endast vara passiva diskussionsledare i så måtto att vi endast ställde frågorna och sedan bad deltagarna diskutera dem med varandra. I slutändan upplevde vi inte heller några problem med att få svar från deltagarna. En annan nackdel med våra intervjuer, om de ställs i kontrast till vår enkätundersökning, är att jämförelsen av de två texterna kan bli mindre nyanserad med så pass få deltagare. Intervjuer är dock väldigt tidskrävande både att förbereda och genomföra och vi fick därför begränsa oss till två intervjuer. Dessutom fann vi att intervjuerna kunde bidra med mer utförliga svar än vad vår enkätundersökning kunde. Vidare bedömde vi att det skulle bli för ansträngande för enkättagarna att jämföra två hela texter med varandra – denna jämförelsefunktion fick alltså i stället fyllas av våra gruppintervjuer. Således kompletterade enkätundersökningen och intervjuerna varandra.

5 Resultat

I detta kapitel redovisar vi våra resultat för respektive undersökningsmetod. Först presenteras resultatet av textanalysen. Därefter presenteras resultatet av enkätundersökningen, och slutligen presenteras resultatet för gruppintervjuerna.

5.1 Resultat av textanalys

5.1.1 Passiveringar

Verben som förekommer i texterna är till största del aktiva. I text A återfinns 5 passiveringar (av totalt 69 verb) medan text B innehar 8 passiveringar (av totalt 40 verb). Text C innehåller 7 passiveringar (av totalt 45 verb). Agenten döljs i samtliga fem fall i text A, likaså i de åtta passiveringar som finns i text B och de sju förekomster som finns i text C. Vissa fall är dock konstruerade på olika sätt och får följaktligen olika konsekvenser:

(1) ”[Den anklagade] utdelade då en tackling i ryggen på AIK spelaren [*sic!*] som drevs in i sargen”.

(2) ”En av dessa matcher omvandlas till böter...”.

(3) ”att [den anklagade] utdelat en otillåten ryggtackling mot sargen där motspelarens skadades”.

I (1) ser vi att agenten är dold i bisatsen, men utifrån huvudsatsen går det att utröna vem som var ansvarig för att AIK-spelaren drevs in i sargen. I (2) måste vi däremot göra en tolkning utifrån kontexten. I den senare är det troligt att disciplinnämnden är den egentliga agenten i egenskap av beslutsfattande organ. Exempel (1) tvingar alltså läsaren att analysera över satsgränser samtidigt som exempel (2) fordrar en analys av kontexten. Det som skiljer (3) från de två övriga exemplen är dels att agenten är dold i andragsbisatsen (textuellt krävs det således en analys över satsgräns), dels att en kontextanalys kan krävas för att förstå att den anklagades otillåtna ryggtackling utfördes av honom mot spelaren som skadades i just det skeendet.

5.1.2 Genomsnittlig meningslängd

Meningslängden är i genomsnitt relativt kort i alla tre beslutstexter. De är alla också likvärdiga: snittlängden i text A och C uppgår till 15 ord per mening medan motsvarande siffra i text B uppgår till 13,5 ord. Det går också att urskilja att längden på meningarna varierar. I text A sträcker sig längdspannet från 4–31 ord. Spannet för text B är 4–30 ord medan text C har ett spann på 5–34 ord. Vi kan därför konstatera att meningarnas spann i de tre olika texterna är relativt lika.

En särskilt intressant aspekt avseende meningslängd är att centrala påståenden i texten formuleras i både långa och korta meningar. Exempelvis är första meningen under rubriken *Beslut* 31 ord lång i text A och 30 ord lång i text B (motsvarande mening sträcker sig över 26 ord i text C). Dessa meningar har funktionen att informera om att en spelare har blivit avstängd.

I övrigt innehåller texterna under *Beslut* också centrala påståenden som formuleras i korta meningar. Ett sådant exempel hämtas från text A: ”Avstängningen motsvarar den match som automatiskt följer på ett match penalty.” Även i text B och i text C finns liknande tendenser.

5.1.3 Diskurstypiska termer och uttryck

I alla tre texter förekommer en handfull idiomatiska uttryck och termer som är diskursspecifika för ishockey såväl som juridiskt språk. Många av dessa kräver förkunskap i ämnet, varför de kan te sig ogenomskinliga och svåra att tolka utifrån enbart kontexten de befinner sig i. Text A och B innehåller var och en sju specifika uttryck för ishockeydiskursen och därtill vars fyra byråkratiska eller ålderdomliga ord. Text C har å sin sida fyra specifika uttryck för ishockeydiskursen och därutöver fem byråkratiska ord eller uttryck.

Följande tabeller innehåller ett utdrag av diskurstypiska termer och uttryck som förekommer i texterna:

Diskursspecifika ishockeytermer

<i>Match penalty</i>
<i>Spela på kropp</i>
<i>Dump</i>
<i>Rundeln</i>
<i>Slewfooting</i>
<i>Slashad</i>

Tabell 1

Byråkratiska termer

<i>Åläggs</i>
<i>Praxis</i>
<i>Föranleda</i>
<i>Beaktar</i>
<i>Ådömas</i>
<i>I enlighet med</i>

Tabell 2

Det går alltså att konstatera att texterna har ett ungefärligt liknande värde sett till dessa termer och uttryck. Det bör vidare uppmärksammas att vissa diskursspecifika ishockeytermer är hämtade från engelskan. I många fall ges en svensk översättning av dessa, och i regel står den svenska översättningen först med den engelska termen inom parentes direkt efter.

5.1.4 Textbindning

En analys av de tre texternas textbindning uppvisar stora resultatmässiga likheter men också vissa skillnader. Utifrån analysen av referensbindning kan vi konstatera att text A innehåller fyra huvudsakliga referenter som var och en bildar en ledfamilj med minst två sambandsled vardera: disciplinnämnden, den anklagade, ”offret” och domaren¹⁰. Tre av dessa (alla förutom domaren) finns även med i text B och C med snarlika omnämmanden. I samtliga texterna återges dessa i form av identisk (4), varierad (5) och modifierad (6) upprepning samt genom pronominalisering (7¹¹):

(4) ”Disciplinnämnden erinrar om att” – ”Disciplinnämnden har tagit del av”

(5) ”Disciplinnämnden gör följande” – ”Sammantaget bestämmer nämnden”

(6) ”AIK spelaren [*sic!*] närmade sig” – ”Spelaren skadades och utgick”

(7) ”Domaren har uppgett att” – ”Denne var placerad på”

I (4) ser vi hur samma beteckning av en referent återkommer senare i texten medan vi i ett annat exempel (5) kan se hur sambandsleden ändras från en nominalfras till en annan inom en och samma ledfamilj. I (6) modifieras omnämmandet av referenten från ett sambandsled som ger information i större utsträckning till ett sambandsled som enbart innehåller en del av denna information. Vi har också funnit exempel på identitetsbindning där ett egennamn eller substantiv gestaltas av ett pronomen (7) i en annan del av texten.

¹⁰ I text C återfinns följande formulering: "ansvarig för situationsrummet, Christoffer Pålsson ett yttrande från". Det går att tolka som att Christoffer Pålsson är namnet på den som är ansvarig för situationsrummet. Därmed skulle det innebära att det finns ytterligare en ledfamilj i text C. Vi har dock fått information om att det inte finns något samband mellan dessa led och att de är två beteckningar av två olika referenter.

¹¹ Observera att varje ledfamilj inte återges genom alla huvudformer (exempelvis återges inte ledfamiljen ”disciplinnämnden” i form av identisk, modifierad, varierad upprepning samt pronominalisering, utan alla ledfamiljer tillsammans täcker samtliga huvudformer).

Vid en granskning av den tematiska bindningen går det i text A och B att identifiera exempel av både temaupprepning och temaprogession. I text C förekommer inte temaupprepning. Däremot finns fall av temaprogession i denna text. Generellt förekommer dessa två former av tematisk bindning sparsamt i texterna.

För temaupprepning (8) är det i samtliga exempel referenter som upprepas som tema i två på varandra följande meningar:

(8) ”Han fick själv den större smällen och har en konstaterad hjärnskakning. Han är medveten om att”

Det finns exempel av temaprogession som skiljer sig åt såtillvida att det är olika typer av led som står för själva progessionen:

(9) ”inte anledning att ifrågasätta domarens uppgifter. Denne var placerad på ett sådant sätt”¹²

(10) ”det [är] klarlagt att [den anklagade] utdelat en otillåten ryggtackling mot sargen där motspelaren skadades. Denna typ av förseelser...”

Det fall av temaprogession som återfinns i text A (9) berör även en referent medan det i text B och i två fall av text C snarare handlar om en aktion som introduceras i remat och som sedan blir till tema för nästkommande mening (10).

Konnektivbindningen påvisar också en viss likhet mellan de tre beslutstexterna. I text A och C återfinns konnektiver från samtliga Hellspong och Ledins fyra huvudgrupper (additiv, temporal, adversativ samt kausal) medan text B innehåller konnektiver från tre av dessa:

(11) ”Det har därtill funnits ett visst ansvar för motspelaren att skydda sig bättre.”

(12) ”[Jag] blir hackad/slashad när jag sätter ut benet...”

(13) ”att [den anklagade] på ett onödigt sätt höjde sin arm i tacklingsögonblicket.

¹² Här försvårar kontexten tolkningen en aning. Domaren presenteras som känd i både rema och i tema även om domaren innan remat inte introducerats i texten. Det kan bero på att det implicit är så att det finns en domare vid ishockeymatcher och att det antas att läsaren har tillräcklig förkunskap för att veta att en domare alltid är närvarande.

Tacklingen var dock i sig inte särskilt våldsam...”

(14) ” Förseelsen är vårdslös. [...] [Den anklagade] ska därför ådömas en avstängning”

I (11) återfinns en additiv som signalerar att information adderats till det som tidigare sagts i en eller flera föregående meningar. Det andra exemplet (12) påvisar ett tidssamband för när en viss aktion ägt rum. Detta tidssamband markeras med en temporal konnektiv. (13) innehåller en adversativ som påvisar att något står i motsats till vad som tidigare nämnts. I detta fall rör det sig om att informationen i den första satsen implicit (eller explicit?) kan tolkas som att en höjd arm vid tacklingsögonblicket ofta leder till en särskilt våldsamt tackling. Författaren signalerar emellertid att det motsatta gäller för tacklingen. I (14) signaleras det att det som tas upp i den andra satsen utgår från informationen i den första satsen. Detta orsakssamband (att det ena leder till det andra) tar sig uttryck genom den kausala konnektiven ”därför”.

Värt att nämna är att en övervägande del av konnektiverna återfinns under texternas senare del (avsnittet *Skäl*). De flesta av dessa återfinns i det stycke som innehåller disciplinnämndens bedömning av ett fall.

5.1.5 Disposition

Dispositionen är i det närmaste identisk för text A, text B och text C. Den övergripande dispositionen utgörs av en cirkeldisposition såtillvida att det viktigaste presenteras först och sedan återupprepas vid slutet av texten. Under rubriken *Beslut* framgår det att den anklagade dömts och vilket straff denne får, varpå det sedan följer ett avsnitt (*Skäl*) som belyser de anledningar beslutet grundar sig på. Detta sista avsnitt avslutas också med en kort sammanfattning tillika upprepning av straffet.

Därtill kan vi under *Skäl* också urskilja något slags underordnad jämförelsedisposition i så måtto att sändaren i texten jämför vad som framkommit av anmälan med vad den anklagade säger om incidenten. Samtidigt får sändaren i samma del ge sin syn på själva företeelsen.

Vidare är det också värt att notera att metatext (om än aningen implicit) förekommer: ”Disciplinnämnden har tagit del av anmälan, ett yttrande från [den anklagade] samt en filmsekvens från händelsen”. Därefter presenteras i tre separata stycken anmälan, yttrandet samt ett omnämnande av filmsekvensen.

Sett till principen ”ny tanke, nytt stycke” finns det ett specifikt ställe i samtliga tre texter där ett eget stycke skulle kunna tillhöra ett annat stycke. Disciplinnämnden skriver om datum för en avstängning och i vilka sammanhäng en sådan avstängning gäller, varpå nämnden därefter i ett annat, eget stycke skriver en ensamstående mening som också berör villkor för avstängningen. Det som skiljer texterna åt här är att det i text B och C finns ett annat stycke mittemellan de två styckena om avstängning. Att texterna skiljer sig åt beror på att text B och C innehåller en numrerad punktlista¹³, till skillnad från text A.

5.1.6 Språkhandlingar

En analys av texterna visar att alla tre texter enbart innehåller påståendesatser. Till största del handlar texterna om att återberätta ett händelseförlopp (en incident) och hur nämnden tolkar detta förlopp. Däremot bör det påpekas att vissa satser kan ses som inkongruenta uppmaningar. Nämnden skriver i en påståendesats att en spelare har blivit dömd till en avstängning och längden av denna avstängning:

(15) ”Nämnden finner att [den anklagade] i detta fall ska stängas av en tid motsvarande 3 matcher”

I denna mening framför de implicit en uppmaning (jfr ”spela inte ishockeymatcher mellan datum x och datum y”). Utifrån kontexten behöver nämnden troligtvis inte skriva detta explicit. Värt att nämna är att texten är omtalande och inte tilltalande, vilket rent logiskt kan leda till att texten inte innehåller några explicita uppmaningar.

5.1.7 Tilltal och omtal

Texterna uppvisar stora likheter avseende tilltal och omtal. Alla tre texter präglas av omtal där sändaren omtalar sig genom varianter av sitt organisationsnamn (”disciplinnämnden” och ”nämnden”) och den anklagade i någon form av personnamn eller med tredje persons pronomen (”han”). Den spelare som är ”offer” i anmälan benämns som ”motspelaren”, ”spelaren”, en spelare från ett visst lag, eller i tredje person med pronomen ”han” eller ”honom”.

¹³ Den anklagade i text B har dömts till böter. Information om dessa böter hamnar under punkt 2 i punktlistan och således mittemellan punkt 1 om avstängningen och stycket under som även det handlar om själva avstängningen.

Det faktum att texten både saknar ett direkt vi-omtal och du-tilltal gör att relationen mellan sändaren och den anklagade präglas av distans, samtidigt som tonen och stilen därigenom påverkas till det aningen mer formella hållet.

Vidare finns det inslag där andra röster än sändarens inkluderas i texten. Dessa inslag går att finna under avsnittet *Skäl* där själva anmälan lyfts fram och där även den anklagades version av händelsen finns med¹⁴.

5.1.8 Inbäddning

I samtliga tre texter finns ett yttrande från den som anklagas för regelbrott. I yttrandena för text A och B är det inte självklart huruvida indirekt anföring, täckt anföring eller referat är allenarådande eller om det växlas dessa emellan. I text A skulle yttrandet kunna utgöras av inslag från samtliga tre element. I text B ter det sig snarare förekomma en indirekt anföring eller ett referat. Dessa fenomen leder i texterna till att det kan vara svårt att veta vilken röst som talar: är det den faktiska sändarens röst eller är det den anklagades röst som gör sig hörd?

(16) ”[Den anklagade] har uppgett i huvudsak följande. [*sic!*] Som han uppfattade...”

(17) ”Han är medveten om att han tidigare haft avstängningar, men det vore anmärkningsvärt om det skulle påverka bedömningen av den här situationen.”

Ovanstående två exempel är hämtade ur text A. Det återfinns två referatmarkörer relativt tidigt i yttrandet (16). Dessa två referatmarkörer exemplifierar yttrandedelens alla referatmarkörer, och dessa är fördelade över sju meningar. I samma exempel ser vi också ett omnämnande i form av ett pronomen i tredje person singular.

Därtill finns det en mening bestående av fyra satser (17), där den första satsen innehåller ett omtal i tredje person medan den andra satsen innehåller ett inanimat subjekt. Liknande fenomen förekommer även i text B.

¹⁴ En utförligare analys om den anklagades version av händelsen går att finna under nästkommande avsnitt ("Inbäddning").

I text C går det inte helt säkert att avgöra om textens innehåll ska utläsas som en direkt anföring:

(18)

[Den anklagade] har uppgett i huvudsak följande. [*sic!*] Jag krigar och har pucken och blir hackad/slashad när jag sätter ut benet för att skydda pucken, får iväg ett skott och ska försöka ta mig förbi honom men har benet bakom honom.

Det som talar för att detta utdrag är en direkt anföring är att ett metatextuellt inslag följs av en utsaga som inleds av första persons pronomen singular i subjektsform. Däremot finns det inga citattecken, vilket krävs för att signalera en direkt anföring genom citat.

I texten ser vi även att det förekommer fem sammandragna satser inom vilka subjektet inte är utsatt: ("Jag krigar och [jag] har pucken och [jag] blir hackad/slashad [...] för att skydda pucken, [jag] får ett skott och [jag] ska försöka ta mig förbi honom men [jag] har benet bakom honom."). Här ser vi också exempel på satsradning.

5.2 Resultattolkning av textanalys

5.2.1 Analyselement som kan ha negativ inverkan på mottagaranpassningen

I avsnittet ovan såg vi att texterna innehåller passiver. Dessa passiveringar leder som bekant till att agenten döljs. Därför måste läsaren på något sätt själv läsa in vem eller vad som ansvarar för en handling eller händelse. En tolkning av vem som är den dolda agenten kan vara mer eller mindre svår. I exempel (1), (2) och (3) tog vi fasta på att det skiljer sig åt huruvida vi måste gå tillbaka i den överordnade satsen, eller om vi helt enkelt får avgöra vem den dolda agenten är utifrån kontexten i det stora hela.

Utifrån textanalysen såg vi också att språkhandlingarna uteslutande utgörs av påståendesatser. Det intressanta här är att texternas huvudsakliga syfte (i de fall där domen är fällande) är att uppmana en spelare till att inte spela ishockey under en viss tid. Genom att inte använda sig av några explicita uppmaningar, frågor eller erbjudanden befästs relationen mellan sändaren och den berörda spelaren (en av de främsta textmottagarna) som mer distanserad. I samma anda finner vi en avsaknad av ett vi-omtaltal och ett du-tilltal i texten.

Denna begränsade förekomst bidrar också till den asymmetriska relationen och till att distansen upprätthålls.

Språkhandlingarna, men kanske också omtalet och tilltalet, leder i förlängningen till att läsaren själv måste vara införstådd i att påståendena i högre eller lägre grad riktar sig åt spelaren som berörs av texten och att vissa av påståendena verkar som förtäckta uppmaningar.

Det är också värt att nämna att det generellt finns en avsaknad av konnektiv bindning och tematisk bindning i texternas första del (*Beslut*). Denna brist på båda bindningstyper i texternas första del kan bero på att detta avsnitt till största del utgörs av en numrerad lista som i flera fall består av syntaktiskt icke-fullständiga meningar. Dessa meningar påverkar läsningen eftersom samband mellan olika element inte tydliggörs. På grund av den sparsamma användningen av bindningstyper blir delar av texten inte lika koherent som den annars hade blivit, vilket påverkar texten som helhet.

Den del av texterna som innehåller ett yttrande från den anklagade kan också försvåra läsningen. Anledningen till att det kan bli svårare att läsa texterna är att det inte riktigt går att urskilja om all information under yttrandet kommer direkt från den anklagade, vilket leder till tvetydighet. Här krävs det således att läsaren drar sina egna slutsatser och väver in kontexten för att kunna göra en tolkning av vem som sagt vad. Det finns element som talar för än det ena, än det andra. I text A förekom det som sagt två referatmarkörer i yttrandets två inledande meningar (16). Samtidigt präglas yttrandet också av omtal i form av tredje persons pronomen i singular. Dessa element signalerar att det rör sig om ett referat.

Däremot står det i (16) att den anklagade ”har uppgett följande”, samtidigt som det överlag finns en stor avsaknad av referatmarkörer. Det finns också meningar där inget signalerar vem det är som anser något: ”Som puckförande spelare bör motståndaren i det läget vara beredd”. Denna mening minner om den andra delen av meningen som exemplifieras i (17). Därför är det svårt att veta om det faktiskt rör sig om ett referat (där rösten tillhör beslutstextens sändare – i vårt fall disciplinnämnden) eller om denna del snarare ska ses som ett längre, indirekt anförande från den anklagades sida.

Därtill uppträder även meningen som exemplifieras i (17) vid yttrandets slut. Denna mening skulle kunna tolkas som en blandning mellan författarrelation och direkt anföring, vilket innebär att den uppträder som en täckt anföring. I meningens första sats refererar författaren till subjektet som ”han”, men i den andra satsen existerar inget animat subjekt (i stället ett inanimat ”det”). Därför kan den andra satsen tolkas som att det är disciplinnämndens röst som träder fram, men också som att det är den tidigare omtalades röst som gör sig hörd.

Satsradningen och de sammandragna satserna i (18) talar för att det rör sig om ett direkt återgivet citat i och med att dessa konstruktioner uppvisar talspråkliga drag. I detta exempel saknas däremot citattecken vilket försvårar tolkningen för läsaren.

Utöver faktorerna ovan har vi även funnit exempel på diskurstypiska termer och begrepp som inte förklaras. Dessa kan försvåra läsningen för den läsare som inte är helt inbegripen med ett juridiskt språk eller med språket inom ishockeydomänen. Särskilt svårt blir det i de fall där termerna och uttrycken är ogenomskinliga och inte går att förstå utifrån det sammanhang de förekommer i.

Läsningen kan också påverkas av att vissa centrala påståenden formuleras i långa meningar. Ett exempel på sådana centrala påståenden är alltså den första meningen under delen *Beslut* i respektive text. Denna mening är i regel runt 30 ord lång och innehåller en mängd parentetiska inskott. Meningens syfte är att signalera att disciplinnämnden har fattat ett beslut, samtidigt som meningen lyfter fram vilken spelare som står i fokus för beslutet, vad denne har gjort och i vilken match händelsen ägt rum. Mot bakgrund av meningens viktiga uppgift för texten och med tanke på längden och de parentetiska inskotten blir meningen onödigt krångligt formulerad. Den är helt enkelt mycket informationstät och det är rimligt att anta att vissa läsare behöver läsa meningen fler än en gång.

Därutöver finns stycken som ”spretar” som en följd av att innehållet i dessa stycken behandlar olika saker. De meningar som behandlar olika typer av innehåll borde beroende av innehållet hamna i andra befintliga stycken eller placeras under nya stycken.

5.2.2 Analyselement som kan ha positiv inverkan på mottagaranpassningen

Tidigare under detta avsnitt nämnde vi att det fanns en begränsad tematisk och konnektiv bindning i texternas första del (*Beslut*). I texternas senare del (*Skäl*) är dessa två typer av bindning däremot mer frekventa. Här blir det lättare att följa med i texten eftersom olika slags samband explicitgörs.

Vidare har vi också utifrån resultatet av textanalysen kunnat konstatera att det förekommer en varierad meningslängd i de tre texterna och att den genomsnittliga meningslängden inte är särskilt lång. Dessa faktorer bidrar antagligen också till att underlätta mottagarens läsoplevelse.

Vi har därtill kunnat fastslå att makrodispositionen i de tre texterna är cirkulär, vilket bidrar till att det viktigaste presenteras både i början och i slutet av texterna. Det finns även en mikrodisposition som utgörs av att olika delar jämförs.

Läsaren får snabbt reda på vad texten behandlar, och syftet med texten (att presentera beslutet) uppfylls tidigt i texternas första del. Därefter kan läsaren under *Skäl* ta del av en jämförelse mellan vad som uppgivits i anmälan, i den anklagades yttrande och i disciplinnämndens bedömning.

5.3 Resultat av enkätundersökning

Som nämnt i vår metodbeskrivning besvarades enkäten av totalt 35 personer. Resultaten av denna enkätundersökning redovisas i tabellerna nedan. Tabell 3 visar svarsfördelningen på de graderade frågorna¹⁵, medan tabell 4 visar svarsfördelningen på ja- och nejfrågorna.

Svarsfördelningen återges i procent.

Fråga	Positivt svarsalternativ	Negativt svarsalternativ	Svarsalternativet ”Mittemellan” eller ”delvis”
1. Är texten lätt eller svår att läsa eller mittemellan ovan alternativ?	28,75 %	11,43 %	60 %
2. Finns det en röd tråd i texten?	34,43 %	14,29 %	54,29 %
3. Är informationen i texten överskådlig, oöverskådlig eller mittemellan ovan alternativ?	25,71 %	34,29 %	40 %
4. Är texten tydlig, otydlig eller mittemellan?	22,86 %	17,14 %	60 %
5. Är texten så tydlig den kan bli eller hade den kunnat bli tydligare?	20 %	80 %	16

Tabell 3: svarsfördelning för graderade frågor

¹⁵ Dessa frågor har i tabellen omformulerats från påståendeform till frågeform av utrymmesskäl. Av samma skäl presenteras svarsalternativen som positiva, negativa eller mittemellan/delvis. Ett positivt svar innebär ett svar som är till textens fördel, t.ex. ”Jag anser att texten har en röd tråd” medan ett negativt svar är till textens nackdel, t.ex. ”Jag anser att texten inte har en röd tråd”. Se bilaga 4 för enkätens ursprungliga form.

¹⁶ Svarsalternativet ”mittemellan” erbjöds ej här på grund av frågans polariserande natur.

Fråga	Ja	Nej
6. Finns det information i texten som inte behövs?	11,43 %	88,57 %
7. Saknas det viktig information i texten?	14,39 %	88,57 %
8. Känner du till vad begreppet 'klarspråk' innebär för skrivet språk?	62,86 %	37,14 %

Tabell 4: svarsfördelning för ja- och nejfrågor

Det vi kan notera i svaren på de graderade frågorna i tabell 3 är att enkättagarnas attityder till textens utformning är varierade, men att majoriteten väljer alternativet ”mittemellan” eller ”delvis” när det erbjuds. Det är dock fler som väljer det positiva svarsalternativet än det negativa i de graderade frågorna (förutom i fråga 3 där det är tvärtom).

Vidare ser vi i tabell 4 att de flesta deltagarna tycker att det inte finns onödig information i texten och att det inte saknas någon viktig information i texten. Majoriteten anser sig också veta vad begreppet 'klarspråk' innebär för skrivet språk.

Till merparten av frågorna erbjöds enkättagarna möjligheten att motivera sina val genom att skriva tilläggskommentarer. En generell observation om kommentarerna är att de i de flesta fall riktar kritik mot texten. Nedan återger vi ett urval av dessa kommentarer.

Vi finner kommentarer både av kritisk och berömmande sort. En enkättagare kommenterar textens röda tråd genom att skriva: ”tydligt upplägg. [...] En sak [textdel] i taget”. Bland de mer kritiska kommentarerna finner vi en deltagare som anser att ”allt ligger så utspritt” och en annan som tycker att det finns en ”brist på röd tråd”. Vidare skriver en enkättagare att en textdel är ”en enda röra”.

Gällande textens språkliga formuleringar finner vi också ett antal kommentarer från enkättagarna. En deltagare menar att ”texten är förhållandevis saklig, men många formuleringar upplevs onödigt omständligt [*sic!*]”. En annan enkättagare skriver att ”emellanåt blir det [språket] på gränsen till parodiskt byråkratiskt”.

Slutligen finner vi en kommentar som belyser att underrubriker saknas i vissa delar av texten. Deltagaren menar att det är problematiskt eftersom ”man måste läsa hela texten” för att förstå den.

5.4 Tolkning av enkätsvar

Den tolkning vi kan göra av enkätundersökningens resultat är att majoriteten av deltagarna tycker att texten delvis fungerar, men att det fortfarande finns utrymme för förbättring. Vår tolkning grundar sig på att majoriteten av deltagarna har valt svarsalternativet ”mitten mellan” eller ”delvis” men ändå kommenterar texten kritiskt – majoriteten av kommentarerna även under dessa svarsalternativ lyfter fram brister i texten.

Vidare kan vi utifrån deltagarnas svar utröna att de är mer kritiska mot textens form än dess innehåll. Vi kan konstatera att deltagarnas hållning är kritisk mot textens form dels eftersom tilläggscommentarerna diskuterar textens uppbyggnad och inte vad den innehåller, dels eftersom en tydlig majoritet har svarat att texten inte innehåller överflödigt information eller saknar viktig information.

5.5 Resultat av gruppintervjuer

Nedan redogör vi för de intervjuer vi har fått i samband med intervjuer av två olika informanter. I intervju 1 deltog Agnes och Lisa. I intervju 2 deltog Johan och Anders. Den blå versionen representerar den beslutsversion som är anpassad utifrån enkätsvar och textanalysresultat medan den gröna versionen utgörs av beslutet i originalform.

5.5.1 Intervju 1

Båda informanterna var överens om att den blå versionen var lättare att läsa. Agnes nämnde att det främst berodde på att språket generellt var lättare i den blå. I samma anda menade informanterna att den blå versionen var tydligare för att den utvecklade vissa begrepp och för att den även innehöll omskrivningar som var mer förklarande. Bland begreppen påpekade Agnes att en viss ishockeyregel nämndes i den gröna versionen utan en förklaring, men att samma regel fanns förklarad i den blå versionen. Hon nämnde också att den blå versionen innehöll en utskriven tidsangivelse (”36 minuter och 42 sekunder” i stället för ”36:42”), vilket enligt henne innebar mer flyt i läsningen i den blå versionen. Därutöver gav Lisa ett exempel på vad hon menade var en förklarande omskrivning i den blå versionen: ”Man är mer förklarande i den blå att ‘spelaren som har pucken’ och i den andra [den gröna versionen] så är det ‘puckförande spelaren’.” Lisa påpekade därefter att den gröna versionen ”var kanske mer skriven för någon som brukar läsa det här” medan den blå var mer skriven så att ”vem som helst ska förstå det”.

Båda informanterna noterade även att styckena i den blå versionen var kortare och fler till antalet jämfört med den gröna versionen och att det fanns fler underrubriker i den blå. Lisa påtalade att de kortare styckena gjorde texten mer lättläst och att underrubrikerna ledde till att läsaren lättare kunde överblicka texten. Agnes ansåg att underrubrikerna gjorde att det blev enklare att följa med i händelseförloppet i den blå versionen än i den gröna. Däremot fanns det också nackdelar med kortare stycken och med fler underrubriker enligt Lisa:

Alltså även om den blå var mer lättöverskådlig, med fler underrubriker och så där, så kan det bli lite hackigt när det är för mycket små stycken. [...] På nåt sätt med de här underrubrikerna [i den blå versionen] blev det ändå en lite konstig ordning på det.

Avseende underrubrikerna fick Lisa även medhåll av Agnes som betonade att beslutet bör komma sist.

5.5.2 Intervju 2

När intervjudeltagarna fick frågan om vad som skiljde de båda versionerna åt svarade båda att språket i den blå versionen var enklare. Anders noterade att den blå versionen kändes anpassad efter en bredare mottagargrupp, bland annat som en följd av ett lättare språk. Denna anpassning ansåg Anders tog sig uttryck genom att exempelvis tidsangivelsen ”36:42” stod utskriven i den blå versionen (”36 minuter och 42 sekunder”) men inte i den gröna.

Vidare ansåg informanterna att strukturen i de båda texterna skiljde sig åt. Johan nämnde att den blå texten var uppdelad på ett sätt som gjorde det lättare att läsa texten och att se vad som händer i textens olika delar: strukturen var enklare och gjorde att händelseförloppet förtydligades, ansåg han. Ett liknande resonemang fördes av Anders. Han menade att underrubrikerna och styckena i den blå versionen gjorde texten ”luftigare”. Samtidigt utvecklade Johan sina tankar om versionernas struktur genom ett påpekande om den gröna versionen: ”Ja, den blir så klumpig att läsa, den gröna. Det är allt i ett. Det är inga avgränsningar, precis som du [Anders] sade. Du läser det bara uppifrån och ner”.

Därtill observerade Anders att vissa samband inte var lika tydliga i en specifik del av de båda versionerna: ”Det är lättare [i den blå versionen] att hitta anledningen till [att] saker har hänt, i händelsen. [Och det är] lättare att sätta sig in i olika delar av situationen”.

Slutligen fann Johan ytterligare en avvikelse mellan textversionerna: ”Jag tror att i den blå [texten] så får han [den anklagade] väl ett eget utlåtande. Får han inte det? Men i den gröna kändes det... det var exakt samma [som i den blå versionen]. Det kändes ju som att det inte

var han som var tillfrågad här [i den gröna versionen], att det var någon som pratade åt honom”.

5.6 Resultattolkning av gruppintervjuer

Utifrån resultaten av gruppintervjuerna kan vi konstatera att samtliga informanter verkar vara överens om att den utarbetade, blå versionen har ett enklare språk än originalversionen, den gröna. Detta enklare och i viss mån mer förklarande språk innebar enligt informanterna att texten riktade sig åt en bredare mottagargrupp eftersom även mottagare utan ämneskunskaper skulle kunna tillgodogöra sig textens innehåll. Ett exempel på sådan ämneskunskap skulle kunna vara det faktum att en tidsangivelse inte stod utskriven i den gröna versionen men väl i den blå.

Bland orsakerna till att den blå skulle vara lättare att läsa tog deltagarna fasta på att denna version innehöll underrubriker (till skillnad från originalversionen) och flera, kortare stycken. Dessa element ledde enligt intervjuaren till att den blå versionen var mer överskådlig och att det var lättare att följa med i textens händelseförlopp. Däremot är det värt att nämna att det första intervjuaren inte fullt ut ansåg det fördelaktigt med underrubriker och flera, kortare stycken: de menade att dessa underrubriker och stycken ledde till att läsintrycket blev ”hackigt” och att ordningen blev ”konstig”.

En ytterligare aspekt som skiljde textversionerna åt var hur sambanden i texten illustrerades, menade Anders. Han uppgav att det var lättare att följa med i den blå texten eftersom det i denna version tydligare uttrycktes vilka anledningar som låg till grund för en händelse.

Slutligen kan vi också notera att Johan vid slutet av intervju 2 förde ett slags dialog med sig själv, vilken fokuserade på respektive texts del innehållande ett utlåtande från den anklagade spelaren. Till en början verkade det som att Johan trodde att denna textdel inte fanns med i den gröna versionen. Därefter korrigerade han sig själv när han upptäckte att textdelen fanns med i båda versionerna. Johan förtydligade därpå vad han menade med att det i den gröna versionen kändes det som att ”det inte var han [den anklagade] som var tillfrågad här”. I stället ansåg Johan att det vid en första anblick tycktes vara någon annans röst som lyftes in i texten.

6 Diskussion och slutsatser

I detta kapitel försöker vi besvara våra frågor, först genom att ge direkta svar på frågorna och därefter genom att föra en utvecklad diskussion om svaren. Sedan tillhandahåller vi rekommendationer till disciplinnämnden om deras fortsatta skrivarbete, varpå vi redogör för vidare forskning inom ämnet och avslutningsvis sammanfattar vi examensarbetets innehåll med en slutreflektion.

6.1 Svar på frågeställningen

I denna del knyter vi an till vår frågeställning och ger direkta svar på de frågor vi har ställt oss inför undersökningen. Vår första fråga behandlade i vilken utsträckning disciplinnämndens beslutstexter var mottagaranpassade. Den andra frågan försökte utröna vilka attityder mottagarna av texterna hade utifrån texternas tydlighet och begriplighet. Den tredje frågan syftar till att belysa mottagarnas åsikter om en omarbetad version i förhållande till en originalversion och vad som ligger till grund för deras åsikter. Svaren på dessa tre frågor kan sammanfattas i tre konkreta påståenden:

- Disciplinnämndens beslutstexter uppfyller delvis de teoretiska kriterierna för mottagaranpassning.
- Mottagarnas attityder pekar på att texterna kan bli tydligare och begripligare.
- Intervjudeltagarna föredrar den omarbetade versionen eftersom den innehåller element som i originalversionen ansågs bristfälliga eller saknades.

6.2 Slutdiskussion av resultat

Detta avsnitt utgörs av en sammanfattande, slutgiltig diskussion om våra resultat. Här utvecklar vi de svar på frågeställningen som listades i föregående avsnitt.

6.2.1 Disciplinnämndens beslutstexter är delvis mottagaranpassade

I avsnitt 3.2 angavs ett antal skrivråd för olika textuella områden som kan följas för att en text ska bli mottagaranpassad. Genom resultaten av analysen i textanalysen kunde vi se

hur dessa områden var uppbyggda i disciplinnämndens beslutstexter. Vi kunde även samla in kompletterande information genom vår enkätundersökning och de intervjusvar vi fick in.

Vi såg exempel på olika typer av textbindning och att dessa användes ungefär på samma sätt i alla de tre texter vi granskade. En intressant aspekt här var det faktum att endast ett fåtal konnektiver förekom under avsnittet *Beslut* i respektive text och att majoriteten av alla konnektiver återfanns i textens sista del som redogör för disciplinnämndens bedömning. I ljuset av textbindningens uppbyggnad kunde vi också i vår enkätundersökning urskilja att en deltagare menade att en särskild textdel var ”en enda röra”. Samma typ av resonemang förde intervjudeltagaren Anders när han menade att sambanden mellan händelserna var tydligare i den omarbetade texten jämfört med originaltexten. Således kan vi anta att det finns delar av texten där relationen mellan meningarna hade tjänat på att förtydligas.

I vårt resultat av textanalysen fann vi termer och uttryck som tillhör ishockeydiskursen samt termer och uttryck som är typiska för ett juridiskt språk. Bland enkätens kommentarer uppmärksammades termerna för den senare domänen. Deltagarna menade att språket stundtals kändes onödigt krångligt och byråkratiskt. Ett ytterligare inslag i texten som kan te sig problematiskt ur ett mottagaranpassningsperspektiv är förekomsten av passiveringar. Dessa passiveringar tar inte hänsyn till det råd om aktiva verb som tidigare angivits under teoridelen. Effekten av passiver blir som tidigare nämnts att en agent döljs på ett eller annat sätt, vilket i förlängningen också kan vara en bidragande orsak till känslan av ett mer byråkratiskt språk och en formell stil.

Utifrån textanalysens resultat har vi dessutom kunnat konstatera att språkhandlingarna i vissa fall är inkongruenta samtidigt som det inte finns något direkt omtal eller tilltal. De inkongruenta påståendesatserna innebär att texten blir otydlig i den mån att läsaren tvingas förstå att vissa påståendesatser är förtäckta uppmaningar. Dessutom kan avsaknaden av ett direkt omtal och tilltal i kombination med inkongruenta påståendesatser leda till att texten upplevs som mer formell i och med att relationen mellan läsare och skribent blir mer distanserad. Vi kan ställa denna distans i kontrast till den rekommendation för mottagaranpassning som tog fasta på att en text ska innehålla en personlig ton.

Ytterligare ett skrivråd för att producera en mottagaranpassad text är det råd som tar fasta på att textens viktigaste innehåll ska presenteras tidigt. Genom våra undersökningar kunde vi notera att texternas disposition är cirkulär och att det huvudsakliga budskapet förekommer både i början och i slutet av texten. Därutöver mottog vi en svarskommentar i vilken en enkätdeltagare gav ett positivt omdöme av textens uppbyggnad. Hen menade att texten hade ett ”tydligt upplägg” och vi tolkade hens fullständiga kommentar som att hen ansåg att texten

var överskådlig. Däremot fanns det andra synpunkter på överskådligheten från en enkättagare och från intervjudeltagarna. Dessa ansåg att textens överskådlighet begränsades eftersom informativa underrubriker saknades.

Den genomsnittliga meningens längden i de tre texterna befann sig innanför de rekommendationer (10–25 ord) som vi nämnde i kapitel 3 av detta examensarbete. Utifrån vår textanalys kunde vi också fastställa att meningarnas längd var varierad. Vi fann därutöver exempel på att flera centrala påståenden formulerades i betydligt kortare meningar. Vi noterade dock att meningen som innehöll det faktiska beslutet i regel bestod av cirka 30 ord (denna mening förekom i början av varje text).

Vi har tidigare nämnt att de inbäddningar som förekommer i texterna kan vara svåra att tolka. Tolkingsutrymmet uppmärksammades tidigare i vår resultatdel för textanalysen, i vilken vi gav exempel på olika förekomster av inbäddningar. Svårigheten i att tolka inbäddningarna har även påträffats i en av våra intervjuer. I denna intervju ställde sig en av deltagarna initialt frågande till om den anklagade hade fått ett eget yttrande i originaltexten. Efter att högt ha resonerat om saken fastslog han sedan att det inte verkade vara ”han [den anklagade] som var tillfrågad här” utan att det i stället var någon annans röst som återgav informationen.

Om vi jämför våra textanalysresultat med det teoretiska ramverket för konceptet mottagaranpassning kan vi dra slutsatsen att texterna kan bli mer mottagaranpassade än de är i nuläget. Dessutom tyder enkätsvaren och feedback från intervjuerna på att texternas mottagare inte anser texterna vara fullständigt mottagaranpassade. Därmed är det inte sagt att texterna helt saknar mottagaranpassning. I resultaten av våra undersökningar kunde vi också urskilja exempel på element som hjälper mottagaren att lättare förstå texterna. Vår slutsats torde få ytterligare reliabilitet av det faktum att vi försökt täcka flera baser genom tillämpandet av tre olika undersökningsmetoder.

6.2.2 Mottagarna anser att det finns utrymme för förbättring

Som tidigare nämnts lät vi mottagarna av disciplinnämndens texter besvara en enkät som berörde mottagarnas attityd till texternas tydlighet och begriplighet. I denna enkät fick deltagarna läsa en av de tre texter vi valde att analysera¹⁷. Utfallet av denna enkät visade att det till viss del råder skilda uppfattningar om hur begripliga och tydliga disciplinnämndens texter är. De flesta enkättagarna var dock överens om att texten i fråga fungerade utifrån

¹⁷ Texten som användes i enkäten finns att utläsa i bilaga 1.

sitt syfte. Denna uppfattning kunde vi utläsa ur det faktum att majoriteten av deltagarna valde ett neutralt svarsalternativ i de graderade frågorna. Ett neutralt svarsalternativ bör dock logiskt sett också innebära att det finns utrymme för förbättring. Det som tydligt talar för att mottagarna ser ett behov av förbättring i disciplinnämndens texter är att de tilläggskommentarer som många av enkättagarna bidragit med i huvudsak innehåller kritik mot texten. Intressant är även att mycket av kritiken från tilläggskommentarerna återkom i våra gruppintervjuer där originalversionen av text A jämfördes med en omarbetad version av texten.

Resultaten utifrån enkätundersökningen (och till viss del intervjuvaren) leder alltså oss till att fastställa att mottagarna anser att disciplinnämndens texter har sina förtjänster men att de likväl kan göras tydligare och mer begripliga utifrån ett läsar- och mottagarperspektiv.

6.2.3 Den omarbetade textversionen föredras av mottagarna

I de båda intervjuerna vi genomförde fick som tidigare nämnts intervjudeltagarna läsa igenom två olika versioner av ett och samma beslut. Originalversionen utgjordes av den beslutstext som enkättagarna fick ta del av. Med hjälp av intervjuerna kunde vi ta fasta på att informanterna fann flera skillnader mellan de båda versionerna av beslutstexten. De flesta skillnaderna som uppmärksammades berörde de två texternas ordval, textbindningen i texterna, rubriksättningen, dispositionen samt inbäddningen i respektive text.

I vår redogörelse av intervjuretatsen går det att urskilja vissa mönster mellan de båda intervjuerna. Bland annat var samtliga deltagare överens om att språket i den omarbetade versionen var enklare än i originalversionen. Vissa deltagare lyfte fram att olika uttryck förklarades och att regler utvecklades, vilket gjorde att den generella åsikten var att den omarbetade versionen riktade sig åt en bredare mottagargrupp.

Informanterna påtalade också att det fanns flera informativa underrubriker i den omarbetade versionen – något som saknades i originaltexten. De menade att dessa underrubriker gav läsaren en bättre överblick samtidigt som rubrikerna vägledde läsaren genom texten. Även om deltagarna såg en fördel med den omarbetade versionens underrubriker tillade de att ordningen som en följd av underrubrikerna ”kändes konstig”. Därtill menade de att längden på styckena skiljde sig åt och att den omarbetade versionens styckeindelning gjorde texten lättare att läsa. Trots en förenklad läsoplevelse ansåg två av deltagarna att de kortare styckena gjorde texten aningen hackig.

En av deltagarna påpekade även att det var svårt att hitta en anledning till varför något hände i originaltexten. Detta fenomen förekom inte (åtminstone inte i samma utsträckning) i den omarbetade texten, enligt samma deltagare. Där var det i stället lättare att se hur saker och ting hände ihop. Denna iakttagelse härleder vi till det textbindningsarbete vi utförde i den omarbetade versionen.

Vidare nämnde en annan informant att det var oklart vem som stod bakom ett yttrande i originaltexten. Däremot tycktes det framgå tydligare i den omarbetade versionen vem utlåtandet tillhörde. Detta fenomen har vi tidigare berört under resultatet av textanalysen, där vi kunde konstatera att en tolkning av textens inbäddningar kunde vara problematisk.

Utifrån våra observationer och vårt intervjumaterial kan vi fastslå att samtliga deltagare uttryckligen var överens om att den omarbetade texten generellt var enklare att läsa och förstå än originaltexten. Denna åsikt verkar grunda sig på deltagarnas iakttagelser av flera av de textuella drag som vi valde att förändra mellan originaltexten och den omarbetade versionen. Därigenom har vi också besvarat vår tredje fråga i frågeställningen som berörde mottagarnas åsikter om två olika versioner av samma text, och vad som låg till grund för en sådan åsikt.

6.3 Rekommendationer till disciplinnämnden

Utifrån våra slutsatser skulle disciplinnämnden tjäna på att göra sina texter mer tillgängliga för en till stor del heterogen mottagargrupp. Trots att mottagargruppen består av både primära och sekundära mottagare går det att finna ett sätt att nå fram till så många som möjligt med de budskap som förmedlas i texterna.

I vårt kapitel 3 belyste vi det faktum att även den enklaste mottagaranalys kan vara till stor hjälp för att lättare kunna anpassa sin text. Utifrån en sådan analys skulle en mall kunna utarbetas, där generella skrivråd som grundar sig i teori om mottagaranpassning och klarspråk återfinns. Ett förslag kan vara att åtminstone till en början använda sig av de skrivråd vi listade i avsnitt 3.2. Samtliga av dessa skrivråd anammades i vår omarbetning av text A, och denna omarbetning emottogs generellt positivt av våra intervjudeltagare.

Precis som tidigare nämnts i vårt examensarbete är det inte orimligt att resurserna för att producera beslutstexter till viss mån är begränsade. Den viktigaste sådana resursen är förmodligen tid. Vi tror dock att de förändringar vi föreslår till utformningen av texten inte nödvändigtvis behöver vara särdeles tidskrävande för disciplinnämnden. Därtill är det troligt att ett nytt tillvägagångssätt för skrivande av beslutstexter över tid automatiseras hos skribenten.

6.4 Framtida forskning

Trots den tid som dedikerats till denna studie inser vi att det finns vissa begränsningar. Dels har studien genomförts utifrån en angiven tidsram, dels fokuserar studien ett relativt begränsat textmaterial inom svensk ishockey. Vi anser att ytterligare forskning om språk och mottagaranpassning innanför denna sfär är en nödvändighet för att undersöka om våra resultat är representativa för andra utskott och avdelningar inom SIF. Resultatet av ytterligare forskning skulle dessutom kunna vara en viktig byggsten i strävan efter en ökad mångfald inom sporten.

Vi nämnde under avsnitt 3.3 att det bedrivits forskning inom liknande områden. I fallet om domar och besluts utformning undersökte den av regeringen tillsatta Förtroendeutredningen struktur, disposition, uttryckssätt och ordval i domar och beslut. I vårt examensarbete har vi undersökt i det närmaste identiska element. Slutsatserna i vår och deras undersökning ter sig samstämmiga. Det innebär att vårt bidrag till forskningen styrker den tes som tidigare framställts: denna typ av text behöver planeras och granskas utifrån ett mottagarperspektiv för att texterna ska bli så mottagaranpassade som möjligt.

Även om disciplinnämnden inte är en myndighet och därmed inte heller har en skyldighet att förhålla sig till språklagen finns det stora likheter mellan nämnden och en svensk domstol. Inte minst är disciplinnämnden det högsta beslutsfattande organet inom svensk ishockey rörande straffbestämmande beslutsärenden. Likaså blir deras texter genom publicering till allmänna handlingar som allmänheten kan ta en del av, precis som vanliga juridiska handlingar. Av dessa skäl tror vi att disciplinnämnden liksom Sveriges domstolar tjänar på att reflektera över mottagarna i sina texter.

6.5 Slutreflektion

Om SIF vill satsa på mångfald bör de vara enhetliga i sin organisation, och en av de högsta prioriteringarna bör därför vara att med språket som verktyg försöka inkludera så många som möjligt inom ishockeysfären. Texterna som disciplinnämnden skriver är i likhet med många andra texter inom svensk hockey offentliga, vilket innebär att vem som helst kan ta del av dem. En offentlig text bör rimligtvis vara tillgänglig för offentligheten även på ett språkligt plan. Vi är övertygade om att mottagaranpassning är nyckeln till sådan språklig tillgänglighet – både för att väcka nytt intresse och för att hålla intresset vid liv.

7 Referenser

Litteratur

Englund Hjalmarsson, Helena och Mattson, Anki (2013). *Juristens skrivhandbok*. 2. Uppl. Stockholm: Jure.

Eriksson, Lars Torsten och Wiedersheim-Paul, Finn (2014) *Att utreda, forska och rapportera*. 10. Uppl. Stockholm: Liber.

Friðriksson, Finnur (2015). Kapitel 3: Gruppsamtal och intervju. I Sally Boyd och Stina Ericsson (red.). *Sociolingvistik i praktiken*. Lund: Studentlitteratur, 57–73.

Hellspong, Lennart och Ledin, Per (1997): *Vägar genom texten. Handbok i textanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Lundin, Kerstin och Wedin, Åsa (2009). *Klarspråk i socialtjänsten: hur man skriver lättlästa beslut, utredningar och journaler*. 2. Uppl. Stockholm: Gothia.

Norrby, Catrin och Nilsson, Jenny (2006). Att skriva tillgängliga webbtexter. I Svenska språknämnden (red.). *Textvård: Att läsa, skriva och bedöma texter*. Stockholm: Nordstedts, 130–138.

Norrby, Catrin och Nilsson, Jenny (2015). Kapitel 2: Enkät. I Sally Boyd och Stina Ericsson (red.). *Sociolingvistik i praktiken*. Lund: Studentlitteratur, 37–54.

Nyström Höög, Catharina. 2012. Beslut och informerande texter 2001 och 2011. I Nyström Höög, Catharina, Söderlundh, Hedda och Sörlin, Marie (red.). *Myndigheterna har ordet: om kommunikation i skrift*. Stockholm: Norstedts AB, 72–104.

Elektroniska källor

Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. Hämtad från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:578975/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2016-05-22).

Nord, Andreas, 2011. *Att göra någon annans text tydlig. Förutsättningar och språkideal vid språkbearbetning av myndighetstext*. TeFa nr 48. Uppsala: FUMS.

Rahm, Henrik och Ohlsson, Claes. 2009. Klarspråksarbete, myndigheter och mottagare: Exempel från äldreomsorgen och Malmö stad. I Nyström Höög, Catharina (red.) *Medborgare och myndigheter*. TeFa nr 47. Uppsala universitet. Uppsala, 25–43. Finns som PDF: <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:283863/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2016-06-02).

SOU 2008:106. Förtroendeutredningen. *Ökat förtroende för domstolarna: strategier och förslag*. Finns som PDF: <http://www.regeringen.se/contentassets/12726fef03ca4b61a67b5549310d5f4a/okat-fortroende-for-domstolarna---strategier-och-forslag> (Hämtad 2016-06-03).

Internet

Institutet för språk och folkminnen. [u.å.]. *Klarspråk*.

<http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/klarsprak.html> (Hämtad 2016-05-20).

Svenska Ishockeyförbundet. 2016. *Om Svenska*

Ishockeyförbundet. <http://www.swehockey.se/Omforbundet/Forbundsakta/> (Hämtad 2016-03-07).

Språklag (2009:600). http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/spraklag-2009600_sfs-2009-600 (Hämtad 2016-03-07).

Personlig kommunikation

Anonymiserat namn; anställd vid disciplinnämnden. 2016. Mailkontakt 7 april.

Bilaga 1: text A

Namn: Lars Larsson

Förening: IK Oskarshamn

Adress: Box 40, 57221 OSKARSHAMN

Matchdatum: 2016-02-06

Mellan: IF Björklöven – IK Oskarshamn, HockeyAllsvenskan

Domare/Anmälare Jonas Munter

Avstängningsperiod 2016-02-12 – 2016-02-15 , 1 match(er)

BESLUT

Efter match penalty i match mellan IF Björklöven och IK Oskarshamn, HockeyAllsvenskan, den 6 februari 2016, åläggs, Lars Larsson, IK Oskarshamn, följande straff för tackling mot huvudet (checking to the head).

Avstängning fr.o.m. den 12 februari 2016 t.o.m. den 15 februari 2016.

Avstängningen avser endast ishockey och gäller deltagande i tävling/uppvisning.

Avstängningen motsvarar den match som automatiskt följer på ett match penalty.

SKÄL

Disciplinnämnden har tagit del av anmälan, ett yttrande från Lars Larsson samt en filmsekvens från händelsen.

Anmälan: Efter 36:42 in i matchen tog Lars Larsson flera skär för att tackla en motspelare i sarghörnet. Den första kontakten skedde med Lars Larssons huvud mot motspelarens huvud. Motspelaren for in i plexiglasets och började blöda ur näsan. Även Lars Larsson föll till isen och var initialt okontaktbar.

Lars Larsson har uppgett i huvudsak följande. Som han uppfattade situationen valde han att kliva fram från blå linje för att spela på kropp mot puckförande spelare. Som filmsekvensen styrker höll han händerna intill kroppen och riktade kraften mot motspelarens axel/överarm/bröst. Som puckförande spelare bör motståndaren i det läget vara beredd. Utfallet blev olyckligt då huvudena slog ihop efter tacklingen. Han fick själv den större smällen och har konstaterad hjärnskakning. Han är medveten om att han tidigare haft avstängningar, men det vore anmärkningsvärt om det skulle påverka bedömningen av den här situationen.

Disciplinnämnden gör följande bedömning: Utredningen ger vid handen att Lars Larssons huvud träffat motspelarens huvud i samband med en tackling som Larsson utdelat. Domaren har uppgett att kontakten mellan spelarna skedde med huvudena först, medan Lars Larsson angett att huvudkollisionen ägt rum först efter att en regelrätt tackling utdelats. Nämnden finner i detta fall inte anledning att

ifrågasätta domarens uppgifter. Denne var placerad på ett sådant sätt att han hade bra överblick över händelsen. Filmmaterialet, som i och för sig är av begränsad kvalitet, talar inte heller emot domarens uppgifter. Lars Larssons handlande uppfyller därmed de objektiva förutsättningarna för förseelsen tackling mot huvudet. Däremot finner nämnden att Lars Larsson sannolikt inte haft för avsikt att tackla sin motståndare huvud mot huvud, utan att han egentligen tänkt utdela en korrekt tackling. Emellertid ska enligt regel 124 I såväl avsiktliga som oavsiktliga tacklingar mot huvudet bestraffas. Motståndaren blev därtill skadad. Händelsen ska således föranleda en avstängning.

Med hänsyn till att händelsen varit oavsiktlig och till att Lars Larsson själv skadats anser nämnden dock att straffet kan stanna vid den avstängning som automatiskt följer på ett match penalty. Av samma skäl finner nämnden inte heller anledning att, trots att Lars Larsson tidigare stängts av denna säsong, skärpa straffet med hänvisning till återfall såsom annars är praxis.

Bilaga 2: text B

Namn: Håkan Lindholm

Förening: HC Vita Hästen

Adress: Utställningsvägen, 60336 NORRKÖPING

Matchdatum: 2016-01-30

Mellan: HC Vita Hästen – AIK, HockeyAllsvenskan

Domare/Anmälare Jukka Räikkinen

Avstängningsperiod 2016-01-31 – 2016-02-04 (2 matcher)

Böter 3 000:- betalas senast 2016-03-02 (1 match)

BESLUT

Efter match penalty i match mellan HC Vita Hästen och AIK, HockeyAllsvenskan, den 30 januari 2016, åläggs Håkan Lindholm, HC Vita Hästen, följande straff för tackling bakifrån (checking from behind).

1. Avstängning fr.o.m. den 31 januari 2016 t.o.m. den 4 februari 2016.
Avstängningen avser endast hockey och gäller deltagande i tävling/uppvisning.

2. Böter om 3 000 kr. Böterna ska vara inbetalade inom 30 dagar från dagen för detta beslut. Disciplinnämnden erinrar om att utebliven betalning kan efter anmälan leda till ny bestraffning.

Avstängningen bedöms, inklusive den automatiska avstängningen, motsvara 3 matcher, varav 1 match omvandlas till böter.

SKÄL

Disciplinnämnden har tagit del av anmälan, ett yttrande från Håkan Lindholm och en filmsekvens av händelsen.

Anmälan: En AIK spelare jagade ner mot egen sarg efter en förlupen puck. Håkan Lindholm följde någon meter bakom. AIK spelaren närmade sig kortsargen och gjorde sig redo att slå pucken i rundeln. Han hade ryggen ut mot banan och koncentrerade sig på uppgiften. Håkan Lindholm utdelade då en tackling i ryggen på AIK spelaren som drevs in i sargen. Spelaren skadades och utgick från matchen.

Håkan Lindholm har uppgett i huvudsak följande: Han har inget att tillägga mer än att det var en vanlig situation med en s.k. ”dump” där det blir kamp om pucken. Det var olyckligt att motspelaren blev skadad.

Disciplinnämnden gör följande bedömning: Genom uppgifterna i anmälan och filmsekvensen är det klarlagt att Håkan Lindholm utdelat en otillåten ryggtackling mot sargen där motspelarens skadades. Denna typ av förseelser leder till

avstängning (jfr, regel 123 p III). Vid bestämmandet av avstängningens längd beaktar nämnden att Håkan Lindholm på ett onödigt sätt höjde sin arm i tacklingsögonblicket. Tacklingen var dock i sig inte särskilt våldsam och det har därtill funnits ett visst ansvar för motspelaren att skydda sig bättre. Sammantaget bestämmer nämnden avstängningens längd till tre matcher inklusive den avstängning som automatiskt följer på ett match penalty. En av dessa matcher omvandlas till böter enligt det system för kombinationsstraff som tillämpas i bl.a. HockeyAllsvenskan.

Bilaga 3: text C

Namn: Kent Knutsson

Förening: IF Malmö Redhawks

Adress: Hyllie Stationstorg 2, 21532 MALMÖ

Matchdatum: 2016-02-02

Mellan: IF Malmö Redhawks – Örebro HK, SHL

Domare/Anmälare Christoffer Pålsson

Avstängningsperiod 2016-02-03 – 2016-02-06 , 2 match(er)

Böter 12 500:- betalas senast 2016-03-03, 1 match(er)

BESLUT

Efter match mellan IF Malmö Redhawks BK och Örebro HK, SHL, den 2 februari 2016, åläggs Kent Knutsson, IF Malmö Redhawks följande straff för bensvepning (slewfooting):

1. Avstängning fr.o.m. den 3 februari 2016 t.o.m. den 6 februari 2016. Avstängningen avser endast ishockey och gäller deltagande i tävling/uppvisning.
2. Böter om 12 500 kr. Böterna ska vara inbetalade inom 30 dagar från dagen för detta beslut. Disciplinnämnden erinrar om att utebliven betalning kan efter anmälan leda till ny bestraffning.

Avstängningen bedöms motsvara 3 matcher, varav 1 match omvandlas till böter.

SKÄL

Disciplinnämnden har tagit del av anmälan som skett i efterhand av ansvarig för situationsrummet, Christoffer Pålsson, ett yttrande från Kent Knutsson samt en filmsekvens från händelsen.

Anmälan: I matchen gör Knutsson en slewfooting på motspelaren genom att med vänster hand dra denne bakåt samtidigt som han sparkar undan motspelaren högra ben. Motspelaren faller handlöst till isen utan att kunna skydda sig.

Kent Knutsson har uppgett i huvudsak följande. Jag krigar och har pucken och blir hackad/slashad när jag sätter ut benet för att skydda pucken, får iväg ett skott och ska försöka ta mig förbi honom men har benet bakom honom.

Disciplinnämnden gör följande bedömning. Filmsekvensen ger stöd åt uppgifterna i anmälan. Nämnden finner det således utrett att Kent Knutsson gjort sig skyldig till en otillåten bensvepning (slewfooting) genom att sparka undan motspelarens ben samtidigt som han med vänster hand förstärkt rörelsen bakåt. Förseelsen är vårdslös och av sådan karaktär att den typiskt sätt medför stor skaderisk. Kent Knutsson ska därför ådömas en avstängning. Nämnden finner att Kent Knutsson i detta fall ska

stängas av en tid motsvarande 3 matcher. En av dessa matcher omvandlas till böter i enlighet med det system för kombinationsstraff som tillämpas i bl.a. SHL.

Bilaga 4: enkät

Beslutstexter i svensk ishockey

Vi är två studenter vid Lunds universitet som är intresserade av språket inom svensk ishockey. För att avgränsa vår studie har vi valt att granska disciplinnämndens beslutstexter. Här nedan följer ett av disciplinnämndens beslut med påhittade spelarnamn. Läs texten och fundera kring hur språket och dispositionen i texten påverkar hur lätt eller svårt det är att förstå innehållet i texten. Besvara sedan de efterföljande 10 frågorna. Enkäten är frivillig och helt anonym och tar ungefär mellan 15 och 20 minuter att genomföra. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande.

Här nedan följer texten och sedan frågorna:

BESLUT

Efter match penalty i match mellan IF Björklöven och IK Oskarshamn, HockeyAllsvenskan, den 6 februari 2016, åläggs, Lars Larsson, IK Oskarshamn, följande straff för tackling mot huvudet (checking to the head).

Avstängning fr.o.m. den 12 februari 2016 t.o.m. den 15 februari 2016. Avstängningen avser endast ishockey och gäller deltagande i tävling/uppvisning.

Avstängningen motsvarar den match som automatiskt följer på ett match penalty.

SKÄL

Disciplinnämnden har tagit del av anmälan, ett yttrande från Lars Larsson samt en filmsekvens från händelsen.

Anmälan: Efter 36:42 in i matchen tog Lars Larsson flera skär för att tackla en motspelare i sarghörnet. Den första kontakten skedde med Lars Larssons huvud mot motspelarens huvud. Motspelaren for in i plexiglasets och började blöda ur näsan. Även Lars Larsson föll till isen och var initialt okontaktbar.

Lars Larsson har uppgett i huvudsak följande. Som han uppfattade situationen valde han att kliva fram från blå linje för att spela på kropp mot puckförande spelare. Som filmsekvensen styrker höll han händerna intill kroppen och riktade kraften mot motspelarens axel/överarm/bröst. Som puckförande spelare bör motståndaren i det läget vara beredd. Utfallet blev olyckligt då huvudena slog ihop efter tacklingen. Han fick själv den större smällen och har en konstaterad hjärnskakning. Han är medveten om att han tidigare haft avstängningar, men det vore anmärkningsvärt om det skulle påverka bedömningen av den här situationen.

Disciplinnämnden gör följande bedömning: Utredningen ger vid handen att Lars Larsson huvud träffat motspelarens huvud i samband med en tackling som Larsson utdelat. Domaren har uppgett att kontakten mellan spelarna skedde med huvudena först, medan Lars Larsson angett att huvudkollisionen ägt rum först efter att en regelrätt tackling utdelats. Nämnden finner i detta fall inte anledning att ifrågasätta domarens uppgifter. Denne var placerad på ett sådant sätt att han hade bra överblick över händelsen. Filmmaterialet, som i och för sig är av begränsad kvalitet, talar inte heller emot domarens uppgifter. Lars Larssons handlande uppfyller därmed de objektiva förutsättningarna för förseelsen tackling mot huvudet. Däremot

finner nämnden att Lars Larsson sannolikt inte haft för avsikt att tackla sin motståndare huvud mot huvud, utan att han egentligen tänkt utdela en korrekt tackling. Emellertid ska enligt regel 124 I såväl avsiktliga som oavsiktliga tacklingar mot huvudet bestraffas. Motståndaren blev därtill skadad. Händelsen ska således föranleda en avstängning.

Med hänsyn till att händelsen varit oavsiktlig och till att Lars Larsson själv skadats anser nämnden dock att straffet kan stanna vid den avstängning som automatiskt följer på ett match penalty. Av samma skäl finner nämnden inte heller anledning att, trots att Lars Larsson tidigare stängts av denna säsong, skärpa straffet med hänvisning till återfall såsom annars är praxis.

1. Jag anser att disciplinnämndens text är...

- lätt att läsa
- svår att läsa
- mittemellan alternativen ovan

Kan du ge exempel på varför du tycker så? (Observera att detta är ett frivilligt val)

2. Jag anser att...

- det inte finns en röd tråd i texten (texten är inte sammanhängande)
- det finns en röd tråd i texten (texten är sammanhängande)
- det delvis finns en röd tråd i texten (texten är delvis sammanhängande)

Kan du ge exempel på varför du tycker så? (Observera att detta är ett frivilligt val)

3. Jag anser att informationen i disciplinnämndens text är...

- överskådlig (det är lätt att hitta informationen jag söker)
- ööverskådlig (det är svårt att hitta informationen jag söker)
- mitt emellan alternativen ovan

Kan du ge exempel på varför du tycker så? (Observera att detta är ett frivilligt val)

4. Välj det ord som bäst beskriver din uppfattning av texten:

- Tydlig
- Otydlig
- Mittemellan

Kan du ge exempel på varför du tycker så? (Observera att detta är ett frivilligt val)

5. Jag anser att...

- disciplinnämndens text hade kunnat vara tydligare.
- disciplinnämndens text är så tydlig som den kan bli

6. Finns det information i texten som inte behövs?

- Nej
- Ja (vilken information?)

7. Saknas det viktig information i texten?

- Nej
- Ja (vilken information?)

8. Känner du till vad begreppet 'klarspråk' innebär för skrivet språk?

- Nej
- Ja (hur skulle du beskriva det?)

Bilaga 5: omarbetad beslutstext

Namn: Lars Larsson

Förening: IK Oskarshamn

Adress: Box 40, 57221 OSKARSHAMN

Matchdatum: 2016-02-06

Mellan: IF Björklöven – IK Oskarshamn, HockeyAllsvenskan

Domare/Anmälare: Jonas Munter

Avstängningsperiod: 2016-02-12 – 2016-02-15 , 1 match(er)

Beslut

Lars Larsson utförde en tackling mot huvudet (checking to the head) i en match mellan IF Björklöven och IK Oskarshamn i HockeyAllsvenskan den 6 februari 2016.

Disciplinnämnden bedömer att detta regelbrott bör leda till en avstängning som sträcker sig över en match. Denna avstängning innebär att följande villkor gäller:

Nämnden förbjuder Larsson från att spela ishockey från och med den 12 februari 2016 till och med den 15 februari 2016. Han får därmed inte delta i några tävlingar eller uppvisningar inom svensk ishockey mellan dessa datum.

Skäl till beslutet

Disciplinnämnden har tagit del av en anmälan från matchens domare samt ett yttrande från Lars Larsson. Utifrån detta material har vi i nämnden gjort en slutgiltig bedömning. Därtill har vi även tagit del av en filmsekvens som vi har inkluderat i vår bedömning.

Anmälan

Efter 36 minuter och 42 sekunder av matchen tog Lars Larsson flera skridskoskär för att tackla en motspelare i sarghörnet. Larssons huvud slog då i motspelarens huvud.

Kollisionen ledde till att motspelaren for in i plexiglasets, vilket gjorde att han började blöda ur näsan. Vid detta tillfälle föll Lars Larsson till isen och för stunden var han okontaktbar.

Yttrande från Lars Larsson

Nämnden har sammanfattat Lars Larssons yttrande nedan:

Han (Larsson) valde att åka fram från blå linje för att tackla spelaren som hade pucken. Larsson menar att han höll sina egna händer intill kroppen inför tacklingsögonblicket. Samtidigt försökte han rikta kraften mot motspelarens överkropp. Larsson anser vidare att filmsekvensen visar detta händelseförlopp. Därtill menar han att spelaren som har pucken i det läget bör vara beredd på att få en tackling.

Larsson skriver att resultatet blev olyckligt när huvudena slog ihop efter tacklingen. Han berättar också att han själv fick motta den större smällen och att han har en konstaterad hjärnskakning.

Han är medveten om att han tidigare har varit avstängd under säsongen. Han anser dock att det vore anmärkningsvärt om en tidigare avstängning skulle påverka bedömningen av den här situationen.

Disciplinnämndens bedömning

Utredningen visar att Lars Larssons huvud har träffat motspelarens huvud i samband med en tackling som Larsson har delat ut. Domaren har uppgett att kontakten mellan spelarna uppstod genom att deras huvuden slog i varandra. Lars Larsson menar däremot att kollisionen mellan huvudena inträffade efter att han hade delat ut en regelrätt tackling. Nämnden anser inte att det finns någon anledning att ifrågasätta domarens uppgifter eftersom han hade en bra överblick över händelsen. Dessutom ger filmmaterialet trots sin begränsade kvalitet stöd åt domarens uttalande.

Regel 124 I i Svenska ishockeyförbundets regelbok bestämmer att både avsiktliga och oavsiktliga tacklingar mot huvudet ska leda till ett straff. Disciplinnämnden bedömer att den tackling Lars Larsson har delat ut uppfyller dessa kriterier. Dessutom blev motspelaren skadad av tacklingen. Därför anser vi att Larsson bör bli avstängd.

I vanliga fall riskerar spelare som tidigare har varit avstängda ett hårdare straff. Vi anser däremot att Larssons straff inte behöver bli hårdare trots att han har varit avstängd tidigare under säsongen. Denna uppfattning baserar vi på två anledningar: För det första hade Lars Larsson inte som avsikt att tackla motspelaren i huvudet och för det andra blev han själv skadad av kollisionen. Därför anser vi i nämnden att ett match penalty är tillräckligt för Larssons tackling. Vid ett match penalty blir en spelare automatiskt avstängd en match.